Herinrichting Willemspolder Fase 1

Notitie over de inhoud van de milieueffectrapportage

grondstof voor ontwikkeling

Dekker

Titel

Herinrichting Willemspolder fase 1
Notitie over de inhoud van de milieueffectrapportage

Status

Definitief

Datum

December 2019

Initiatiefnemer

Dekker Grondstoffen B.V.

Opstellers

Fundamental CONCEPTS.

J. Holtrust-Westerbeek

Dekker Grondstoffen B.V.
Toon van Mierlo

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING ... 4
1.1 Achtergrond en aanleiding ... 4
1.2 Planning en Fasering ... 5
1.3 Projectgebied en Studiegebied ... 7
1.4 De m.e.r.-(beoordelings)plicht ... 7
1.5 Vigerend bestemmingsplan ... 9
1.6 Betrokkenen ... 10
1.7 Doel notitie ... 10
1.8 Leeswijzer ... 11
2 PROJECTKADER ... 12
2.1 Doelstellingen project ... 12
2.2 Bouwgrondstoffenwinning ... 12
2.2.1 Contouren Bouwgrondstoffenwinning ... 13
2.2.2 Overige uitgangspunten ... 14
2.3 Hoogwaterveiligheid ... 15
2.3.1 Deltaprogramma ... 15
2.3.2 Integraal Riviermanagement ... 15
2.3.3 Rivierkundige ontwerpuitgangspunten ... 16
2.4 Natuurontwikkeling ... 16
2.4.1 Kaderrichtlijn Water ... 16
2.4.2 Natura 2000 ... 16
2.4.3 Programmatische aanpak Grote Wateren (PAGW) ... 17
2.4.4 Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone ... 18
2.4.5 Ontwerpuitgangspunten voor natuurontwikkeling ... 19
2.5 Landschapsontwikkeling & Recreatie ... 19
2.6 Duurzaamheid & Mobiliteit ... 21
2.6.1 Opwekking duurzame energie t.b.v. Regionale Energie Strategie ... 21
2.6.2 Elektrisch winnen en klasseren t.b.v. CO_2-reductie ... 22
2.6.3 Haven met 'Bouwgrondstoffen-HUB' t.b.v. scheepvaarttransport ... 22
3 INRICHTINGSALTERNATIEVEN EN UITVOERING ... 23
3.1 Methodiek ... 23
3.2 Referentiesituatie ... 23
3.3 Basisalternatief ... 23
3.4 Voorkeursalternatief ... 28
3.4.1 Optimalisatie per doelstelling ... 33
3.5 Tijdelijke uitvoeringssituatie ... 35
3.6 Toetsingswijze ... 35
4 EFFECTENBEPALING EN MILIEUASPECTEN ... 36
4.1 Rivierbeheer ... 36
4.2 Geohydrologie ... 37
4.3 Natuur ... 39
4.4 Grondstromen en Milieu ... 41
4.4.1 Bodem ... 41
4.4.2 Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit Huidige situatie ... 41
4.5 Landschap, archeologie en cultuurhistorie ... 42
4.5.1 Landschap en cultuurhistorie Huidige situatie ... 42
4.5.2 Archeologie ... 43
4.6 Geluid, luchtkwaliteit en stofhinder ... 43
4.6.1 Geluid ... 43
4.6.2 Luchtkwaliteit en stofhinder Huidige situatie ... 44
5 BELEID, BESLUITEN EN M.E.R.-PROCEDURE ... 45
5.1 Beleidskader ... 45
5.2 Communicatie ... 50
5.3 Projecten in de omgeving ... 51

Bijlagen:

Procedureschema ... 52
Bestaande situatie ... 56
Nieuwe situatie ... 57

1 INLEIDING

1.1 Achtergrond en aanleiding

Aan de rechteroever van de Waal tussen Tiel en Ochten is buitendijks de Willemspolder gelegen. Aan de overzijde van de Waal ligt het dorp Beneden Leeuwen.

De Willemspolder is geen maagdelijk gebied. Het land is door inpoldering en de aanleg van dijken en kades gewonnen op de rivier. Jaarlijkse hoogwaters en overblijfsels van historische dijkdoorbraken laten zien dat de Waal de dominante factor in het gebied is en blijft. De Waal is een echte werkrivier, dat laten de drukke scheepvaart, de overnachtingshaven en de steenfabriekslocaties duidelijk zien. Dit beeld wordt versterkt door de aanwezige infrastructuur, zoals de Prins Willem-Alexanderbrug en het Amsterdam – Rijnkanaal.

Met hoogwater fungeert het gebied als stroom- en bergingsgebied. In de Willemspolder liggen een aantal kleiputten en voormalige zandwinplassen. Verder is het overgrote deel van de uiterwaard agrarisch in gebruik. In de omgeving worden diverse uiterwaarden heringericht. Mede om de waterafvoer door de Waal te vergroten. Dekker Grondstoffen B.V. (hierna: Dekker) heeft het voornemen om de Willemspolder her in te richten.

Middels het winnen van zand, grind en klei op de korte en middellange termijn is het voornemen om de polder ten behoeve van natuurontwikkeling, recreatief medegebruik en een verbeterde waterafvoer voor de lange termijn in te richten. Ook wordt de bestaande bedrijfsbestemming in de uiterwaarde gerevitaliseerd ten behoeve van op- en overslag en bewerking van bouwgrondstoffen, opwekking van duurzame energie en havenontwikkeling.

1.2 Planning en fasering

Dekker heeft een Gebiedsvisie voor de gehele Midden-Waal opgesteld waarvan zowel de Willemspolder als de Gouverneurspolder deel uit maken. Gelet op het grootschalige karakter van dit gebied ligt het voor de hand dat de Willemspolder en de Gouverneurspolders in afzonderlijke fases tot ontwikkeling worden gebracht.

De realisatieduur per fase is naar verwachting 5 – 10 jaar. Per planfase worden afzonderlijke milieueffectrapportages en vergunningsaanvragen opgesteld, waarbij steeds een doorkijk wordt gegeven naar de gebiedsvisie als geheel.
De eerste stap betrof de herinrichting van het bedrijfsterrein rond het kantoor van Dekker, ten behoeve van biodiversiteit en recreatie. Deze fase is reeds uitgevoerd.
Door het aanwijzingsbesluit en beheerplan voor Natura 2000 gebied Rijntakken is natuurontwikkeling in de uiterwaarden van de Waal, door omvorming van grasland naar natuur en water, problematisch geworden omdat dit ganzenfoerageergebied is. Dit heeft ertoe geleid dat Dekker een extra fase binnen de ontwikkeling van de Willemspolder heeft ingelast.
Fase 1: Nieuweweg tot circa 500 meter voor de Prins Willem-Alexanderbrug;
Fase 2/3*: resterende Willemspolder vanaf Koepelweg tot Amsterdam Rijn-kanaal of Gouverneurspolder

*: Afhankelijk van de ontwikkeling op beleidsdossiers en de voortgang van de grondverwerving wordt in de komende jaren een keuze gemaakt of eerst Gouverneurspolder wordt ontwikkeld of dat eerste de gehele Willemspolder tot ontwikkeling wordt gebracht.

Voor de lange termijn is het doel van Dekker het realiseren van haar Gebiedsvisie Midden-Waal door middel van de projecten Willemspolder en Gouverneurspolder. Op korte termijn wordt gekozen voor planvorming en m.e.r voor Willemspolder fase 1. Voor fase 1 kan Dekker op korte termijn bouwland (in eigen beheer) omzetten naar grasland, als compensatie voor het verlies aan ganzen-foerageergebied. Op die manier kan op korte termijn een zelfstandig plan worden uitgewerkt en in procedure worden gebracht, dat een vergunbare situatie is op basis van het vigerende beleid en realiseerbaar is op basis van onze grondposities.

Daarbij is de gedachte dat ten tijde van de ontwikkeling van fase 2 het natuurbeleid op het vlak van ganzenfoerageergebied verder is uitgekristalliseerd ten gunste van meer biodiversiteit in de uiterwaarden. Bijkomend voordeel van deze fasering is dat, in het kader van integraal rivier management, tijdig kan worden ingespeeld op de samenloop met de dijkversterkingsopgave en nevenprojecten zoals Veerhaven Ochten.
In het kader van de Gebiedsvisie Midden-Waal worden maatschappelijke doelen gerealiseerd op het vlak van hoogwaterveiligheid, landschaps- en natuurontwikkeling, recreatie, biodiversiteit, duurzaamheid en milieu met de winning van bouwgrondstoffen als motor. Willemspolder fase 1 vormt daartoe de eerste concrete stap.

1.3 Projectgebied en studiegebied

Projectgebied

Het projectgebied is het deelgebied Willemspolder fase 1, waar de ingrepen plaatsvinden. Binnen het projectgebied wordt het inrichtingsplan geoptimaliseerd aan de hand van het onderzoek naar milieueffecten.
Hieronder is het projectgebied (blauwe lijn) weergegeven ten opzichte van de gehele Gebiedsvisie Midden-Waal (rode lijn). Het projectgebied Willemspolder fase 1 heeft een oppervlakte van circa 165 hectare.

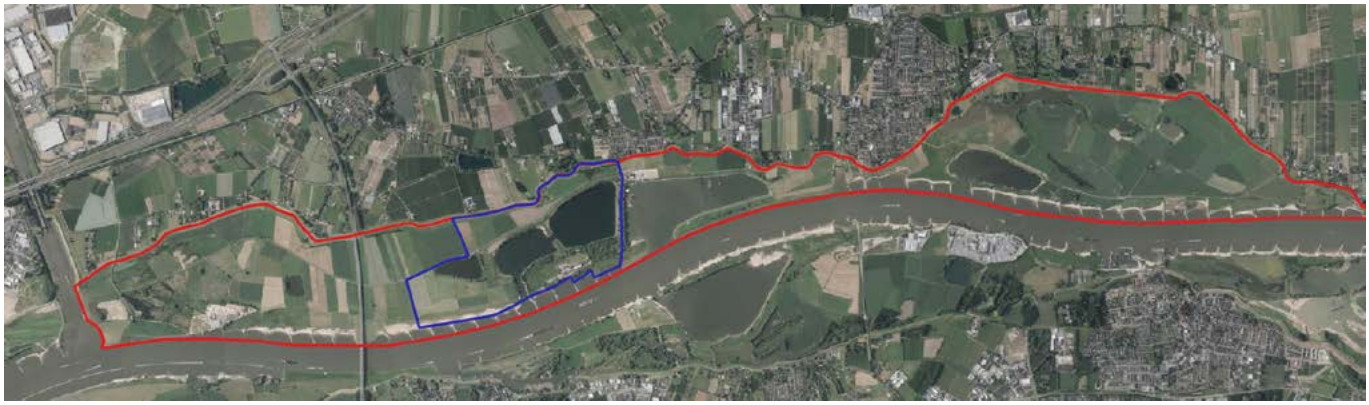

Studiegebied

Het studiegebied betreft in eerste aanleg de gehele Gebiedsvisie Midden-Waal (en omgeving), waarbinnen de projecten Willemspolder en Gouverneurspolder zijn opgenomen. Ten behoeve van de rivierkundige effecten wordt het gehele stroomgebied van de Waal, van dijk tot dijk beschouwd. Bij de effectbeoordeling van het projectgebied Willemspolder fase 1 wordt steeds een doorkijk gegeven naar de effecten van de gehele Gebiedsvisie Midden-Waal. Op basis van de daadwerkelijke effectbeoordeling (denk aan Geohydrologische effecten en geluidseffecten) wordt de exacte omvang van het studiegebied bepaald.

1.4 De m.e.r.-(beoordelings)plicht

Op basis van het Besluit milieueffectrapportage zijn de volgende activiteiten, plannen en besluiten van toepassing, ten aanzien waarvan het maken van een milieueffectrapportage (hierna: m.e.r.) verplicht is:
C 4 De aanleg, wijziging of uitbreiding van een haven voor de binnenscheepvaart, in gevallen waarin de aanleg betrekking heeft op een haven die bevaarbaar is voor schepen met een laadvermogen van 1.350 ton of meer (bestemmingsplan);
C 16.1 De winning van oppervlaktedelfstoffen uit de landbodem, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een terreinoppervlakte van meer dan 25 hectare (besluit Ontgrondingenwet).
De ontwikkeling van een haven valt samen met het revitaliseren van de bestaande bedrijfsbestemming binnen het projectgebied. Dit wordt in paragraaf 2.6 nader toegelicht.

Op basis van het Besluit milieueffectrapportage moet voor de volgende activiteiten, plannen en besluiten beoordeeld worden of het maken van een m.e.r. verplicht is:
D 3.2 De aanleg, wijziging of uitbreiding van werken inzake kanalisering of ter beperking van overstromingen, met inbegrip van primaire waterkeringen en rivierdijken (bestemmingsplan);
D 9 Een landinrichtingsproject dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan, in gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw (bestemmingsplan).

We nemen maatregelen ter voorkoming van overstromingen (hoogwatergeul) en richten meer dan 125 hectare land in behoeve van water, natuur en recreatie. Omdat deze beoordeling plichtige activiteiten onderdeel uitmaken van het plan en de projectdoelen kiest Dekker ervoor om de m.e.r. beoordeling over te slaan en direct de procedure voor de milieueffectrapportage te doorlopen. Deze procedure is hoe dan ook nodig omdat significante effecten op Natura 2000-gebieden kunnen optreden. Op basis van een voortoets is inmiddels gebleken dat een passende beoordeling moet worden gemaakt in het kader van de Wet Natuurbescherming en de effecten op het Natura 2000 gebeid Rijntakken. Volgens art. 7.2a lid 1 Wm zijn plannen die volgens een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht zijn en waarvoor een passende beoordeling moet worden gemaakt m.e.r.-plichtig. Het bestemmingsplan dient aangepast te worden, hiervoor is een plan-m.e.r. noodzakelijk. Gezien de verplichting voor zowel een project- als een plan-m.e.r.. is gekozen voor een gecombineerd plan- en project-m.e.r.. Dat wil zeggen dat de m.e.r., zowel de besluitvorming in het kader van de Ontgrondingenwet als de bestemmingsplan procedure ondersteund. De uitgebreide procedure is voor deze MER van toepassing. Een nader overzicht van de procedure wordt gegeven in bijlage 1.

1.5 Vigerend bestemmingsplan

Het vigerende bestemmingsplan betreft “bestemmingsplan Buitengebied Dodewaard – Echteld” uit 2013. In het plangebied zijn voornamelijk drie bestemmingen van toepassing:

1. Natuur
2. Bedrijf – Haven
3. Agrarisch met waarden (overgrote deel)

Voor de gehele polder is de dubbelbestemming “Waterstaat-Waterstaatkundige werken” van toepassing. Zie onderstaande afbeelding.

De bedrijfsbestemming aan de Nieuweweg is uitgezonderd in het bestemmingsplan Buitengebied Dodewaard – Echteld uit 2013. Hiervoor is bestemmingsplan Buitengebied Echteld 1975 van toepassing. In dit bestemmingsplan heeft het perceel de bestemming ‘Baksteenfabriek’ (artikel 22).

In een nieuw bestemmingsplan worden nieuwe begrenzingen en regels vastgesteld voor water, natuur, agrarisch gebruik en de bedrijfsbestemming inclusief haven. Ook worden dubbelbestemmingen (zoals voor waterstaatskundige functies en leidingen) gebiedsaanduidingen (zoals een geluidszone) en bouw- en functievlakken aangewezen.

1.6 Betrokkenen

Bij het initiatief tot de voorgenomen activiteiten in de Willemspolder en de milieueffectrapportage zijn verschillende partijen betrokken. Hieronder zijn de partijen weergegeven die een formele rol in de procedure hebben.

Initiatiefnemer
Als initiatiefnemer treedt op:
Dekker Grondstoffen B.V
Postbus 6073
4000 HB Tiel
Contactpersoon: Toon van Mierlo
Mail: t.vanmierlo@dekkergroep.nl

Bevoegd gezag
Voor het m.e.r.-plichtige besluit ingevolge de ontgrondingvergunning bevoegd gezag:
Het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland
Afdeling Vergunningverlening en Handhaving
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Voor het bestemmingsplan is het bevoegd gezag:
De gemeenteraad van gemeente Neder-Betuwe
Postbus 20
4043 ZG Opheusden

Op verzoek van de initiatiefnemer zal provincie Gelderland voor de gecombineerde project- en plan-m.e.r. optreden als het coördinerende bevoegd gezag (op basis van artikel 10a Ontgrondingenwet). Dat wil zeggen dat de besluiten en bijbehorende stukken steeds in samenhang worden behandeld en gelijktijdig ter inzage worden gelegd. Voor het project is een projectgeroep geformeerd waarin, naast gemeente en provincie, Rijkswaterstaat en Waterschap Rivierenland deelnemen als bevoegd gezag inzake de Waterwet.

1.7 Doel notitie

Het doel van de m.e.r. is het waarborgen van milieuaspecten zodat deze een volwaardige plaats krijgen in het besluitvormingsproces. Het doel van deze notitie is om de reikwijdte en het detailniveau voor de milieueffectrapportage te bepalen. Betrokken personen en instanties worden geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld om wensen ten aanzien van de te onderzoeken aspecten in de m.e.r. kenbaar te maken, waarna alternatieven verkend en geselecteerd worden, zodat de inhoud van het MER wordt afgebakend.

Deze notitie vormt de eerste stap, het uiteindelijke milieueffectrapport is het eindresultaat van de m.e.r.-procedure.

1.8 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op het kader en de doelstellingen van het project.

In hoofdstuk 3 worden de voorgenomen activiteiten en alternatieven die onderzocht gaan worden besproken.

Hoofdstuk 4 behandelt de aandachtspunten voor de beoordeling van de milieueffecten.

In het laatste hoofdstuk 5 worden de wettelijke en beleidskaders behandeld, waarna de te volgen procedure uiteen wordt gezet.

2 PROJECTKADER

2.1 Doelstellingen project

Doelstellingen

1. Winning van zand, grind en klei ten behoeve van de nationale bouwgrondstoffenbehoefte*
2. Hoogwaterveiligheid
   - Deltaprogramma
   - Integraal Riviermanagement
   - Hoogwaterbeschermingsprogramma
3. Natuurontwikkeling
   - Kaderrichtlijn Water (en PAGW)
   - Natura 2000
   - Programmatische Aanpak Grote Wateren
   - Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone
4. Landschapsontwikkeling & Recreatie
5. Duurzaamheid & Mobiliteit
   - Opwekking duurzame energie t.b.v. Regionale Energie Strategie
   - Elektrisch winnen en klasseren t.b.v. CO_2-reductie
   - Haven met 'Bouwgrondstoffen-HUB' t.b.v. scheepvaarttransport

Bovenstaande doelstellingen zijn op prioriteit gerangschikt.

*: zie Rijksoverheid, Compendium voor de Leefomgeving
https://www.clo.nl/indicatoren/nl0067-winning-en-verbruik-van-oppervlaktedelfstoffen

2.2 Bouwgrondstoffenwinning

De uitdaging in het m.e.r. ligt in het vinden van balans tussen het realiseren van de maatschappelijke doelen en de winning van bouwgrondstoffen, die de economische drager van de ontwikkeling vormt. We kiezen een integrale benadering waarbij alle doelstellingen in balans kunnen worden behaald. De voorgenomen herinrichting, inclusief de te onderzoeken optimalisaties, dient op een economisch haalbare en technisch uitvoerbare manier te kunnen worden uitgevoerd. Binnen die randvoorwaarde wordt een zo groot mogelijke bijdrage aan de maatschappelijke doelen nagestreefd.

In het m.e.r. zal een overzicht worden gegeven van de aanwezige en toekomstige oppervlakte van kwaliteiten en functies van het gebied, inclusief de autonome ontwikkelingen. Daarbij zal een doorkijk worden gegeven naar de plannen voor Willems- en Gouverneurspolder als geheel. De tijdelijke effecten vanwege de ontgronding worden afzonderlijk in beeld gebracht.

2.2.1 Contouren bouwgrondstoffenwinning

In de onderstaande verbeelding is met de blauwe contour de maximale insteek van de ontgronding weergegeven. Binnen deze contour vindt de winning van klei, zand en grind plaats.

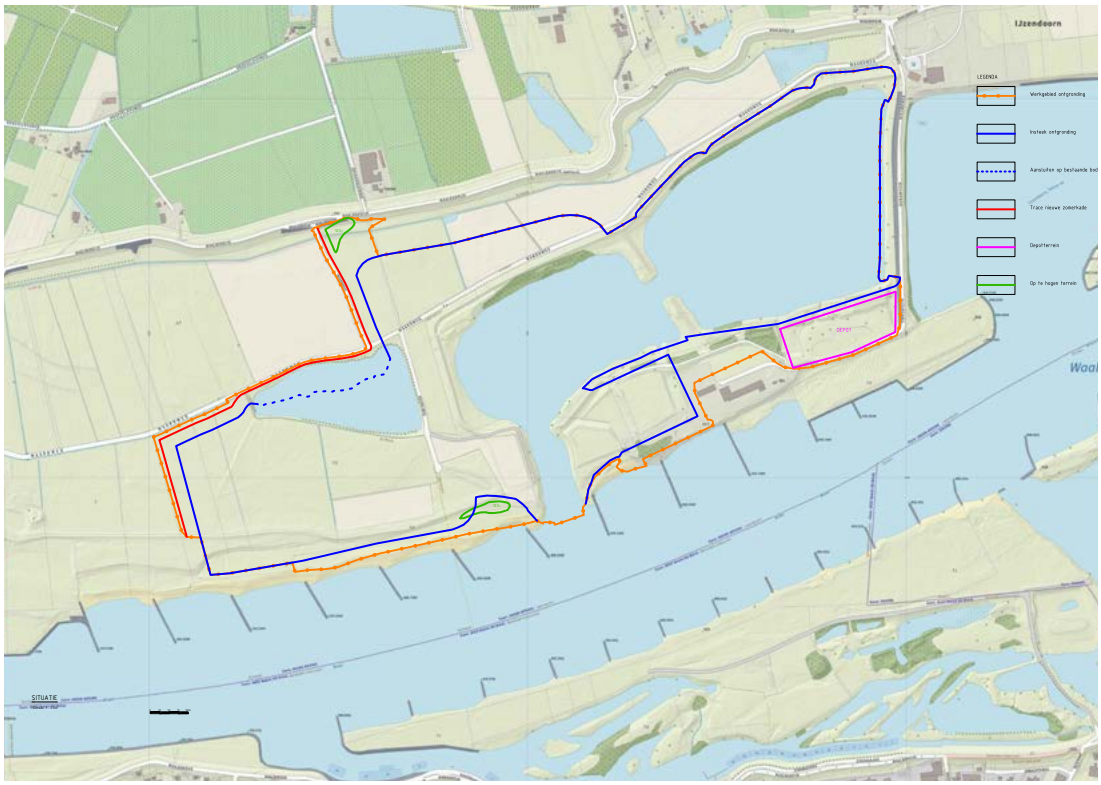

De locatie voor zandwinning wordt primair bepaald door het voorkomen van vermarktbaar zand en de aanwezige rivierkundige en landschappelijke elementen.
Er is sprake van een redelijk ver doorontwikkeld basisplan, waarvan de haalbaarheid op voorhand is getoetst op basis van de onderliggende grondbalans. In het m.e.r. wordt het basisplan nader onderzocht en verfijnd op basis van milieueffecten.

Voorafgaande aan de winning van zand en grind wordt de dekgrond verwijderd en wordt klei gewonnen ten behoeve van de dijkenbouw en de keramische industrie. Binnen de winlocaties wordt zand en grind gewonnen, waarvan industriezand wordt gemaakt ten behoeve van de bouwgrondstoffenmarkt. Met de niet vermarktbare restspecie wordt het uiteindelijke landschapsontwerp gerealiseerd. In de bestaande oostplas wordt ook materiaal gewonnen om het landschapsontwerp te realiseren.

Dekker wil het project op een zo maatschappelijk mogelijk verantwoorde manier realiseren waarbij wordt nagestreefd de verstoring van het milieu en de omgeving zo kort mogelijk te laten voortduren en zo snel als mogelijk het gewenste eindbeeld wordt bereikt.

2.2.2 Overige uitgangspunten:

- De winning van klei, zand en grind kan binnen de contouren van de ontgronding worden gerealiseerd in de dag periode van 7.00 uur – 19.00 uur.
- De maximale diepte van de ontgronding bedraagt -20,0 m NAP. De uiteindelijke diepte van de winning hangt af van de aard en diepte van de geologische lagen die geschikt zijn voor zand- en grindwinning. Het uiteindelijke opvulniveau wordt bepaald door het inrichtingsplan en de grondbalans.
- Een gesloten grondbalans, waarbij geen aanvoer van externe specie benodigd is voor het bereiken van de gewenste eindsituatie, is het uitgangspunt . Bij de uitvoerings-varianten wordt dit uitgangspunt nader onderzocht en wordt bepaald in hoeverre de aanvoer van extern materiaal het plan landschappelijk en ecologisch kan optimaliseren.

2.3 Hoogwaterveiligheid

2.3.1 Deltaprogramma

Met het Deltaprogramma bereidt de overheid ons land voor op de gevolgen van klimaatverandering. De Rijn moet steeds grotere hoeveelheden water kunnen afvoeren. Om het risico op overstromingen klein te houden, krijgt de rivier meer ruimte én worden de dijken versterkt. In het kader van Deltaprogramma Rijn is de Verkenning Midden-Waal, incl. Gouverneurspolder en Grote Willemspolder als maatregel opgenomen. In de voorkeursstrategie (VKS) van het Deltaprogramma wordt een waterstandsdaling van 53 mm nagestreefd. Deze waterstandsdaling wordt als richtlijn nagestreefd. Voor Willemspolder fase 1 betekent dat een doel van ongeveer 18 mm waterstandsdaling. Daarnaast speelt de Dijkversterking Neder-Betuwe als raakvlakproject.

2.3.2 Integraal Riviermanagement

Medio 2018 is het Programma Integraal Rivier Management (IRM) van start gegaan. IRM biedt de kans om tot samenhangende oplossingen te komen voor waterveiligheid, waterkwaliteit, zoetwater, scheepvaart en natuur. Rijk en regio zijn aan de slag gegaan om tot een nieuw toekomstbeeld voor 2050 voor de rivieren te komen. Zij hebben de opgaven inmiddels geïnventariseerd.

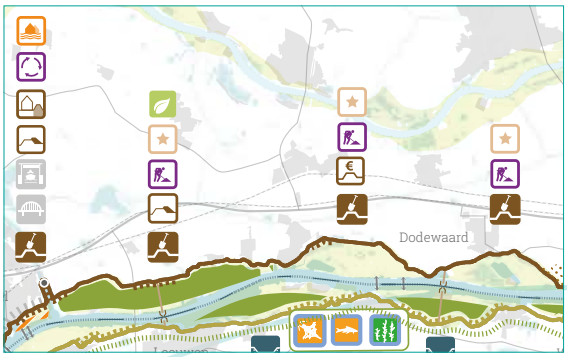

Op basis van de Interactieve opgavenkaart Deltaprogramma Waal (concept, april 2019) wordt de hoogwaterveiligheidsopgave gekoppeld aan delfstoffenwinning. Daarnaast zijn er hydraulische knelpunten in de Willempolder op te lossen. Volgens

de opgavekaart is er een kans om met rivierverruiming de dijkversterkingsopgave kosteneffectief te verminderen of op te lossen. Tenslotte bestaat de wens om de ruimtelijke kwaliteit te vernieuwen of te versterken. In de m.e.r. worden de opgaven en kansen nader onderzocht.

2.3.3 Rivierkundige ontwerpuitgangspunten

Momenteel worden gesprekken met Rijkswaterstaat gevoerd om de rivierkundige doelstelling nader te bepalen. In het kader van Integraal Rivier Management wordt in de m.e.r. onderzocht of meer waterstandsdaling kan worden bereikt (t.o.v. VKS uit Deltaprogramma). Deze ruimte kan bijvoorbeeld worden ingezet om de rivierkundige doelen of compensatie van raakvlakken-projecten (zoals de Dijkversterking en Veerhaven Ochten) te helpen verwezenlijken.

In de m.e.r. wordt op basis van het Rivierkundig Beoordelingskader (RBK) van RWS getoetst, o.a. met de volgende ontwerpcriteria:

- Het natuurlijk stromingspatroon bij hogere rivierafvoeren is uitgangspunt voor de tracering van de nieuwe geulen;
- Aanvaardbare erosie, sedimentatie en scheepvaarteffecten (o.a. dwarsstroming) in het zomerbed en met name de vaargeul;
- Een optimum tussen ontwikkelingsruimte voor natuurwaarden (vegetatielegger) en een optimaal doorstromingsprofiel;
- Obstakels, zoals kaden, bebouwing, beplanting, etc. vormen geen beperking voor de doorstroming van de waard; hier worden het oppervlak en de oriëntatie op afgestemd;
- Eventuele in- en uitstroompunten worden qua situering en morfologie (bodempeil, taludvorm, terreinwelving) afgestemd op het gewenst stromingspatroon en dragen bij aan een optimaal rivierkundig functioneren.

2.4 Natuurontwikkeling

2.4.1 Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) betekent voor Nederland een impuls om te komen tot een stevig, samenhangend en betaalbaar maatregelenpakket dat de waterkwaliteit flink zal verbeteren. Voor de Waal is met name de ecologische toestand voor macrofauna en vissen nog onder de maat. Uiterlijk in 2027 - zo is de voorzichtige inschatting nu - heeft tenminste 41% van de 261 waterlichamen een goede ecologische waterkwaliteit. Willemspolder fase 1 kan bijdragen de doelen uit het KRW-programma te realiseren, o.a. door de aanleg van natuurvriendelijke oevers en stromende geulen.

2.4.2 Natura 2000

In de Wet Natuurbescherming – die sinds 1 januari 2017 van kracht is – zijn de bescherming van Natura 2000-gebieden (voorheen geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998), de soortenbescherming (voorheen geregeld in de Flora- en faunawet) en de Boswet samengevoegd.
In 2018 heeft Sovon in opdracht van Dekker een voortoets uitgevoerd, waarin is bepaald

dat significante gevolgen van de gebiedsherinrichting voor de instandhoudingsdoelstellingen van de niet-broedvogelsoorten Smient, Scholekster, Kievit en Wulp in het Natura 2000-gebied Rijntakken op voorhand niet zijn uit te sluiten. Voorts zijn er mogelijk effecten op de slaapplaatsdoelen voor Kolgans en Grauwe Gans. Om dit nader te toetsen wordt in het kader van de m.e.r. een Passende Beoordeling opgesteld. Hierin wordt zowel gekeken naar de effecten op foerageergebieden en slaapplaatsdoelen als naar effecten vanwege stikstofuitstoot. Mitigerende maatregelen kunnen onderdeel zijn van de toetsing in de Passende Beoordeling. Ook zal worden gekeken naar de mogelijkheden voor compensatie, o.a. voor verlies aan foerageergebied voor Ganzen (en de wijze waarop de compensatie wordt vastgelegd).

In de onderstaande kaart is de Ligging van het projectgebied ten opzichte van Natura2000 gebied Rijntakken (lichtblauw) en het rustgebied voor winterganzen (gearceerd) weergegeven.

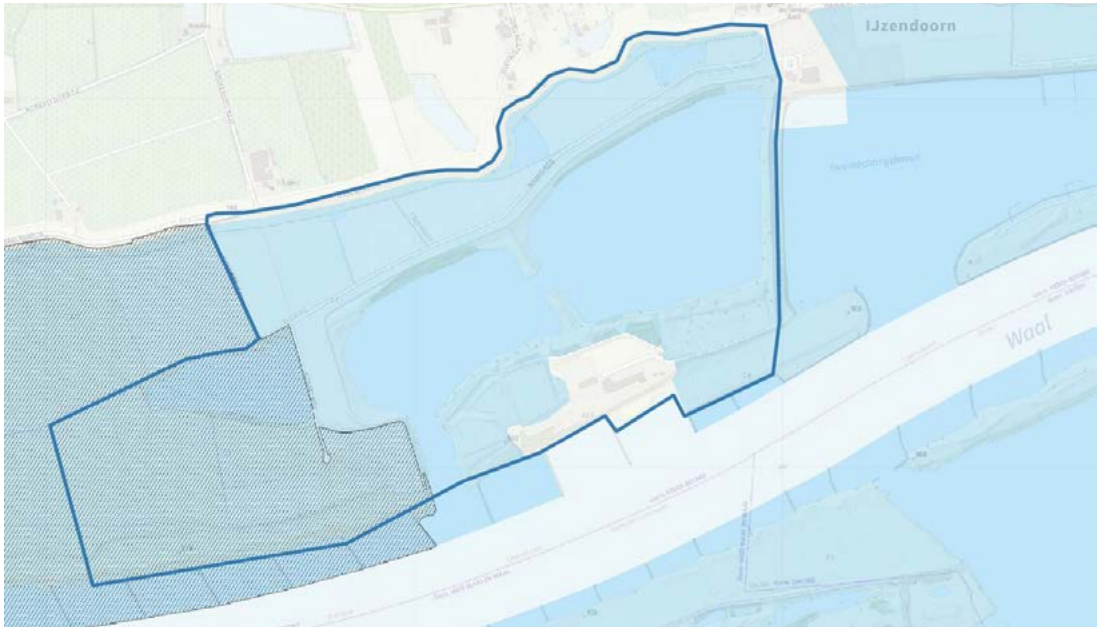

Kaart ligging plangebied t.o.v. Natura 2000 gebied

2.4.3 Programmatische aanpak Grote Wateren (PAGW)

Door klimaatverandering en een toenemend maatschappelijk gebruik neemt de druk op de grote wateren (zoals de Waal) toe. Zonder een aanvullende inspanning dreigen natuur en ecologische kwaliteit – ondanks de maatregelen vanuit KRW en Natura 2000 - alsnog te verslechteren. In het kader van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) werken Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland in opdracht van de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) verder aan de verbetering van de ecologische waterkwaliteit. Het doel van PAGW is het creëren van “toekomstbestendige grote wateren waar hoogwaardige natuur goed samengaat met een krachtige economie”. Willemspolder fase 1 kan met haar robuuste natuurinrichting bijdragen om dit programma te realiseren en de ‘voetafdruk’ van waterbeheer en waterveiligheid te

verkleinen. De ontwerpprincipes van Smart Rivers en de natuurvisie Ruimte voor Levende Rivieren (o.a. WNF en Stichting Ark) worden hierbij betrokken.

2.4.4 Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszone

Naast de beschermingsregimes voor gebieden en soorten zoals opgenomen in de Wet Natuurbescherming is het beschermingsregime voor het Gelders Natuurnetwerk (GNN) en de Groene Ontwikkelingszone (GO) van belang zoals opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. De kernkwaliteiten van het gebied zijn kruiden- en faunarijk grasland, rivier- en beekbegeleidend bos, vochtig bos met productie, zoete plas, rivier en botanisch waardevol grasland. Het initiatief heeft de potentie om deze kernkwaliteiten te versterken door de omvorming van agrarisch areaal naar natuur. Daarnaast zijn ganzenrustgebieden aangewezen voor de instandhouding van populaties overwinterende ganzen.

Op basis van de Voortoets van SOVON uit 2018 blijkt dat gevolgen voor de kernkwaliteiten van het Gelder Natuur Netwerk (GNN) zijn uitgesloten indien bij de verdere planuitwerking rekening wordt gehouden met de natuurwaarden. Aantasting van de kernkwaliteiten van de Groene ontwikkelingszone (GO) zijn onder die voorwaarde eveneens uitgesloten, met uitzondering van de functie van het werkgebied als ganzenfoerageergebied, één van de kernkwaliteiten van de GO. De foerageerfunctie verdwijnt grotendeels, wat ook betekent dat de foerageercapaciteit van de uiterwaarden langs de Waal met ongeveer 10% afneemt. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor de vitaliteit van populaties van overwinterende ganzen maar kan mogelijk ook leiden tot grotere landbouwschade. De ‘opvangcapaciteit’ van overwinterende ganzen neemt immers af. Dit effect is niet verwaarloosbaar en te kwalificeren als een significante aantasting van de kernkwaliteiten van de GO. Om de gevolgen van de ingreep voor de GNN en GO nader te toetsen wordt in het kader van de m.e.r. naast een Passende Beoordeling opgesteld ook een ‘nee tenzij-toets’ doorlopen.

Kaart ligging plangebied t.o.v. GNN en GO gebied

2.4.5 Ontwerpuitgangspunten voor natuurontwikkeling

In het ontwerp worden de volgende doelstellingen worden voor natuurontwikkeling nagestreefd:
Het plan zal zich richten naar de doelstellingen van de KRW, Natura2000, GNN en GO waar het gaat om instandhouding en/of ontwikkeling van riviergebonden habitats en doelsoorten.

- Bestaande waarden worden zoveel mogelijk gehandhaafd, versterkt en ingepast.
- Door ontpoldering van een groot deel van de Willemspolder komt dit gebied onder het hoogdynamische regime van de rivier te staan, waarmee een interessante ecologische ontwikkeling wordt gestimuleerd.
- Hier ontstaat ruimte voor een natuurlijk proces van erosie en sedimentatie, en de vorming van steilranden, zandplaten, stuivende oeverwallen, waarop pioniervegetatie en verdere successiestadia kunnen volgen. Voorwaarde: beperkte toegankelijkheid en medegebruik.
- Door middel van begrazingsbeheer, en zo nodig via ingrijpender cyclisch beheer zal worden voorkomen dat de toegestane ruwheidsfactoren worden overschreden.
- Door een robuuste inrichting is sprake van een beheersbaar milieu, waarmee duurzame instandhouding mogelijk is. Hoogwatervrije vluchtplaatsen op strategisch gelegen posities, vormen periodiek (bij hogere rivierafvoeren) refugia voor tal van diersoorten (en bv. vee).
- Laagdynamisch milieu binnen kades, waar waardevolle voormalige kleiputten behouden kunnen blijven en sprake is van beperkte peildynamiek.
- Borging van natuur- en rivierdoelen op lange termijn middels een beheerplan

2.5 Landschapsontwikkeling & recreatie

In het LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP 2009) heeft gemeente Neder-Betuwe de kansen en ontwikkelingen in beeld gebracht die het landschap begrijpelijker of aantrekkelijker maken.
Voor de Waaluiterwaarden is de doelstelling om buitendijks een dynamisch ensemble van water, natuur, landbouw en recreatieve toegankelijkheid te ontwikkelen met oog voor cultuurhistorie en vergezichten.

Met het project ‘De Schatkist van Neder-Betuwe’ heeft de gemeente kansen voor de toekomst in beeld gebracht aan de hand van historische plekken en verhalen waar inwoners het meest trots zijn. Voor IJzendoorn is de locatie van het verdwenen Slot IJzendoorn als kans aangemerkt. Op deze locatie bevindt zich momenteel het kantoor van Dekker. Gemeente Neder-Betuwe werkt momenteel aan een Omgevingsvisie waarin nadere doelstellingen ten aanzien van recreatie kunnen worden opgenomen.

Het ontwerp wordt nader afgestemd op de provinciale programma’s Gastvrije Waaldijk en Panorama Waal. De Gastvrije Waaldijk is de herinrichting van de weg op de Waaldijk tot een herkenbare en aantrekkelijke fietsroute. Deze route bevat balkons met uitzicht

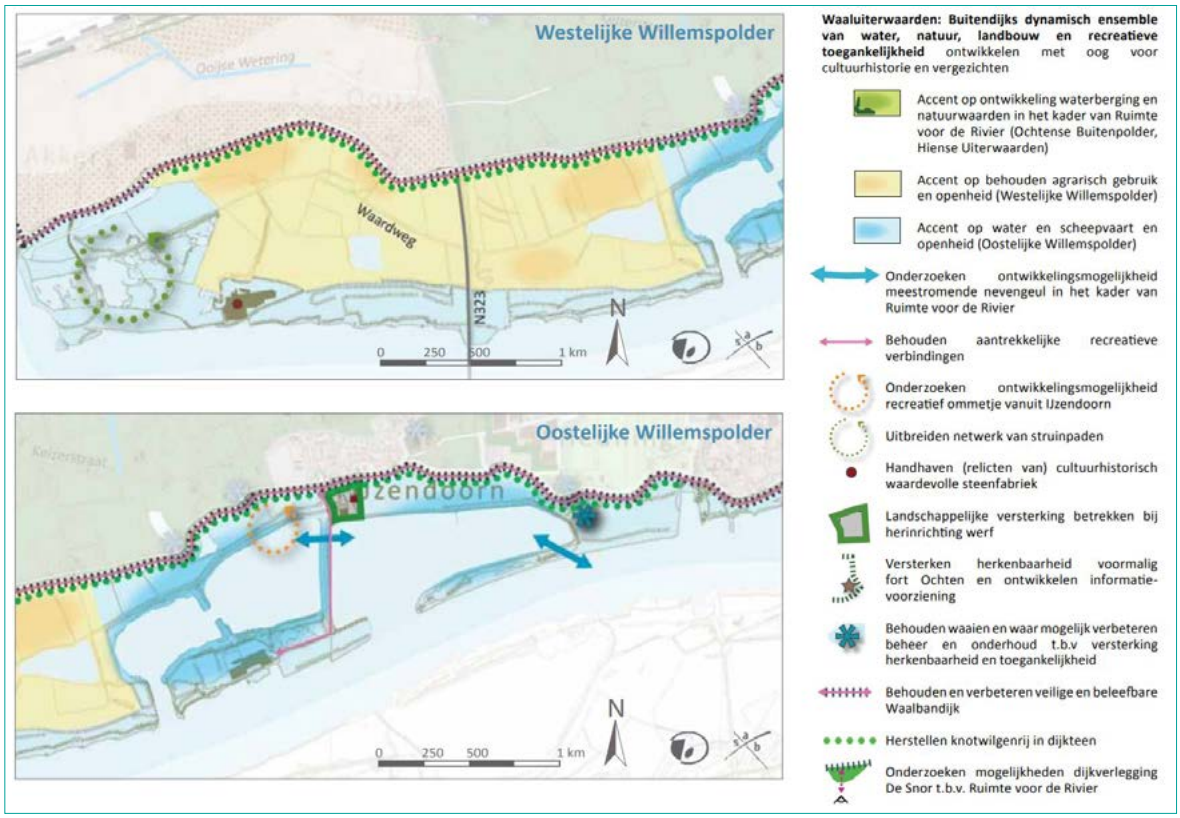

over de Waal. Dit vraagt afstemming over zichtlijnen en entrees tot de uiterwaarden voor recreanten. Panorama Waal beschrijft een toekomstperspectief voor de Waal, maar bevat ook ontwerpcriteria voor de uiterwaarden, om de Waal-karakteristieken te versterken.

In het ontwerp worden de volgende doelstellingen voor recreatie nagestreefd:

- In de zone langs de dijkvoet staan behoud en versterking van het bestaande waardevolle (en gewaardeerde) landschapsbeeld centraal.
- Voor de bewoners van nabije kernen (Echteld, IJzendoorn, Ochten) worden beperkt voorzieningen voor extensief recreatief medegebruik gerealiseerd; strandjes, visstekken, vliegerweide, wandel-/fietspad en voorzieningen voor natuurbeleving.
- Het plan richt zich mede op versterking van de ruimtelijke kwaliteit van het gebied tussen de kerk van IJzendoorn en het kantoor van de Dekker Groep (huidig opslagterrein).
- Het plan biedt een aantal routes en verbindingen die het recreatief medegebruik van de uiterwaard versterken (entree's via afwegen, landbouwwegje, struinpaden, doorwaadbare plekken).
- Hoogdynamische gebieden, waar de primaire natuurlijke processen (wind en water) vrij spel hebben, dienen in mindere mate, of uitsluitend toegankelijk te zijn voor extensieve recreatievormen (natuurbeleving).

2.6 Duurzaamheid & Mobiliteit

In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen is duurzaamheid diep verankerd in de bedrijfsdoelen en projecten van Dekker. Dekker heeft in 2013 een stevige ambitie neergelegd: per 2020 willen we 80% van onze CO_2-uitstoot hebben verminderd in de productie van zand en grind. We focussen op twee routes: het overstappen van fossiele energie naar hernieuwbare energie en het energiezuiniger maken van ons productieproces. Begin 2018 waren we halverwege en de doelstelling voor 2020 is haalbaar.

Voor Willemspolder fase 1 vertalen de bedrijfsdoelen zich in het zelf opwekken van duurzame energie, elektrisch winnen en klasseren van zand en grind en de ontwikkeling van een haven voor het transport van bouwgrondstoffen per schip.

2.6.1 Opwekking duurzame energie t.b.v. Regionale Energie Strategie

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het klimaatakkoord gepubliceerd. Het is de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). Het ontwerp van het Klimaatakkoord uit december 2018 bevat een samenhangend pakket aan maatregelen dat moet resulteren in een CO_2-reductie van tenminste 49% in 2030 ten opzichte van het jaar 1990.
De gemeente Neder-Betuwe is volop bezig met de energietransitie. Vanuit afspraken met het Rijk is binnen de Regio Rivierenland gestart met het opstellen van een Regionale Energiestrategie. Dekker denkt met de gemeente en Regio Rivierenland mee (in een aantal ruimte-ateliers) over maatregelen die bij kunnen dragen aan realisatie van de energiedoelen. Het plaatsen van een of meerdere windmolens op de bedrijfsbestemming van het voormalige steenfabrieksterrein of het realiseren van een (drijvend) zonnepark komen daarbij naar voren als mogelijke opties. In verband met radarreflectie moeten windmolens op voldoende afstand van de vaarweg te worden geplaatst.
Dit wordt in de m.e..r. nader onderzocht. Wellicht zijn er ook mogelijkheden voor

koude-warmteopslag en de productie en opslag van waterstof. In de m.e.r. worden deze mogelijkheden nader onderzocht.

2.6.2 Elektrisch winnen en klasseren t.b.v. CO_2-reductie

In het kader van de energietransitie heeft Dekker inmiddels een aantal van haar winwerktuigen en klasseerinstallaties elektrisch gemaakt. Dat wil zeggen dat deze installaties aangesloten zijn op het elektriciteitsnetwerk en dus geen uitstoot meer hebben vanwege het gebruik van dieselmotoren. In de m.e.r. worden deze mogelijkheden tot beperking van de uitstoot nader onderzocht.

2.6.3 Haven met 'Bouwgrondstoffen-HUB' t.b.v. scheepvaarttransport

Binnen het programma Integraal Riviermanagement werken het Rijk en de regionale (water)partners samen aan een veilig, functioneel en aantrekkelijk Maas- en Rijngebied dat klaar is voor de toekomst. Daarbij speelt naast opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit, natuur- en economische ontwikkeling, zoetwatervoorziening ook de vlotte en veilige doorvaart van de scheepvaart een voorname rol. Het plangebied maakt onderdeel uit van de Logistieke Hotspot Rivierenland. Dit is een samenwerkingsverband tussen 11 gemeenten uit het gebied Rivierenland, diverse ondernemers uit Rivierenland en daarbuiten, de onderwijssector, KvK, VNO-NCW en de provincie Gelderland. Regio Rivierenland biedt door de aanwezigheid van de Waal, de A2, A15, de containerterminal Medel en de Betuwelijn een zeer goede verbinding met de haven van Rotterdam en het Duitse achterland. De bouw van een nieuwe (elektrische) verwerkingsinstallatie op het land, in het kader van de revitalisatie van de bestaande bedrijfsbestemming (oude steenfabriek) wordt in het kader van de m.e.r. onderzocht. Dit kan samengaan met de ontwikkeling van een centrale op-, overslag en bewerkingslocatie voor bouwgrondstoffen. Door de koppeling met havenontwikkeling ontstaat een 'Bouwgrondstoffen-HUB' ter bevordering van het scheepvaarttransport. De bijdrage van deze ontwikkeling ten behoeve van duurzaamheid en mobiliteit wordt in de m.e.r. nader onderzocht.

3 INRICHTINGSALTERNATIEVEN EN UITVOERING

3.1 Methodiek

We hanteren in de m.e.r. het volgende stappenplan:

1. In beeld brengen van de referentiesituatie, zie paragraaf 3.2. Deze situatie bestaat uit de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen.
2. Beoordeling van het basisalternatief, zie paragraaf 3.3. Dit plan bevat al verschillende optimalisaties ten gunste van de beoogde doelstellingen.
3. Optimaliseren van het basisalternatief per doelstelling, zie paragraaf 3.4 en de optimalisaties kwalitatief toetsen op toegevoegde waarde en uitvoerbaarheid.
4. De beste optimalisaties samenvoegen in het voorkeursalternatief.
5. De drie inrichtingsalternatieven (referentiesituatie, basisalternatief en voorkeursalternatief) modelmatig toetsen op milieueffecten, waarbij de tijdelijke uitvoeringssituatie afzonderlijk in beeld wordt gebracht.
6. Vergelijking en beoordeling van de alternatieven. Naar verwachting wordt op het voorkeursalternatief het uiteindelijke inrichtingsplan, waarop het bestemmingsplan en de vergunningsaanvragen worden gebaseerd.
7. Tot slot vindt een vergelijking met de globale effecten van de Gebiedsvisie Midden-Waal

Samenvattend bevat het MER drie inrichtingsalternatieven:

1. De referentiesituatie (huidige situatie + autonome ontwikkeling)
2. Het basisalternatief (inrichtingsplan)
3. Het voorkeursalternatief (beste van alle optimalisaties)

Daarbij wordt de tijdelijke uitvoeringsituatie afzonderlijk in beeld gebracht en wordt een vergelijking met de globale effecten van de Gebiedsvisie Midden-Waal gemaakt.

3.2 Referentiesituatie

In het MER zal de huidige functie en het gebruik inclusief autonome ontwikkelingen van de Willemspolder als referentie worden gebruikt. Bij de voornaamste autonome ontwikkelingen kan worden gedacht aan de voorspelde ontwikkelingen in de afvoer van de Waal en de uitvoering van raakvlakkenprojecten zoals Veerhaven Ochten en Dijkversterking Neder-Betuwe. De milieueffecten van de te onderzoeken alternatieven worden in het MER beoordeeld ten opzichte van de referentie situatie.

3.3 Basisalternatief

Voor de Willemspolder Fase 1 is een ontwerp opgesteld. Voor het MER geldt dit ontwerp als basisplan. Dit plan bevat al een scala aan optimalisaties ten gunste van de beoogde doelstellingen.

Verbeelding Basisalternatief

Zonering

Een belangrijk aspect van het uiterwaardenmilieu is de invloed van de elementen. De werking van zon, wind, en water; periodieke waterstandsverschillen, stroming en turbulentie, erosie en sedimentatie, etc. bepalen bodemvorming en vegetatiepatroon. Een belangrijke ontwerpdoelstelling is dan ook het vergroten van deze dynamiek in de Willemspolder. De bestaande zomerkade, die de scheiding vormt tussen het hoog- en het laagdynamisch milieu, wordt (deels) opgeheven, waardoor een groter gebied rechtstreeks onder invloed van de rivierkundige dynamiek komt te staan. Onderzocht wordt of waardevolle milieu's rond de bestaande poelen (tussen waardweg en Waalbandijk) hun beschermde ligging in het laagdynamische gebied kunnen behouden.

Rivierkundig

In het verlengde van de bestaande plassen wordt een hoofdgeul gerealiseerd, waarmee het water bij hogere rivierpeilen beter kan doorstromen. Het oorspronkelijk geomorfologisch patroon en de bestaande strangresten worden bij de tracering en vormgeving als uitgangspunt gehanteerd. Zo worden de bestaande plassen omgevormd tot een (bij hoogwater) meestromende nevengeul. Daarnaast zijn er ontwikkelmogelijkheden om een of meer stromende nevengeulen te ontwikkelen. Bij welk rivierpeil deze geulen gaan meestromen, hoeveel van het debiet van de Waal voor de doorstroming kan worden benut en welke neveneffecten hierbij aanvaardbaar zijn worden als onderzoeksvragen meegenomen in de m.e.r..

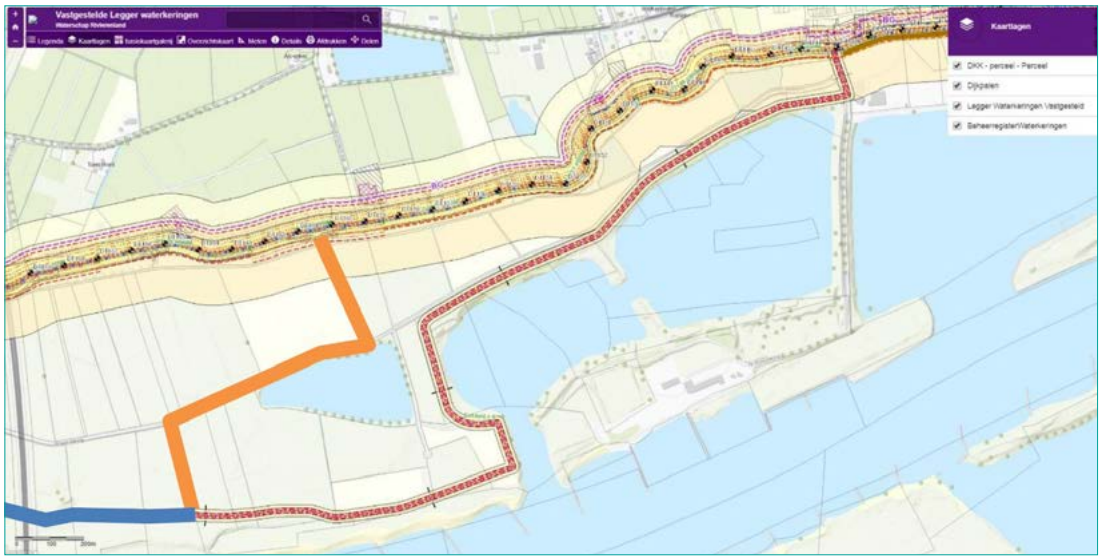

Ligging zomerkade in het projectgebied (rood: vervalt, oranje: nieuw, blauw: te handhaven)

Zandwinning

De nieuwe geul sluit rechtsreeks aan op de bestaande zandwinplassen, waarmee een integrale ruimtelijke oplossing wordt bereikt. Deze wat wezensvreemde plassen worden nu ingepast in een groter samenhangend geheel, dat beter beantwoordt aan de landschappelijke karakteristiek van het rivierenlandschap. Ook het bekken van de overnachtingshaven, in het verlengde gelegen van geul en plassen, past in dit geheel. De ligging en profilering van de nieuwe geul is medebepaald door de lokale aanwezigheid van hoogwaardig zand. De winning, veredeling en vermarkting van dit industriezand legt het economisch fundament onder de integrale herinrichting van de Willemspolder.

Landschappelijk

Het ontwerp voor de Willemspolder vertoont vooral grotere, lineair gerichte structuren (water, landtongen, bossingels), passend bij de karakteristiek van het rivierenlandschap. Het landschap illustreert daarmee als het ware de beweging van het stromende water. Verder is de relatie tussen het dorp IJzendoorn met de uiterwaard versterkt door opschoning van het opslagterrein van de Dekker Groep. Dit gebied is recent heringericht als extensief begraasd natuurgebied met een verzorgde toegangsweg die gericht is op het representatieve kantoor. De Waalbandijk biedt een fantastisch uitzicht over het landschap, zowel binnen-, als buitendijks. Afwisseling in de mate van beslotenheid en het spelen met doorzichten bevordert de belevingswaarde. Met opgaande beplanting (ooibos en meidoornstruwelen) wordt dan ook een ruimtelijke afwisseling nagestreefd met meer open en meer besloten gedeelten. Verder wordt de opgaande houtige vegetatie (bos, struweel, solitair) zoveel mogelijk gekoppeld aan de geulachtige laagte en of de hogere oeverwallen. Zo “volgen” de beplantingsstructuren de morfologie van het bodemreliëf.

Ecologisch

Een groot deel van het gebied komt buiten de zomerkade te liggen, hier wordt dan geen actief peilbeheer meer gevoerd. Het hoogdynamisch milieu buiten de zomerkade biedt ruimte voor de primaire landschapsvormende processen en de ontwikkeling van pionier vegetaties. Daarbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om ook hier hogere terreindelen te realiseren als hoogwatervrije vluchtplaats voor wild, en/of vee (begrazingsbeheer). In de lagere gebiedsdelen worden de ontwikkelingen gericht op de versterking van de hier passende soorten en de ontwikkeling en uitbreiding van ondiep water, plas- dras-situaties en zachthoutooibos. De milieudifferentiatie wordt onder meer versterkt door een grote variatie in diep-ondiep water, zonbeschenen-schaduwoevers, onbegroeide zandige/slikkige platen tegenover kruidachtige vegetaties en ooibos. De ontwikkelingsmogelijkheden voor (hardhout)ooibos, rond de oude steenfabriekslocatie zijn zeldzaam in het stroomgebied van de Waal. Een bijzonder element wordt gevormd door een stroomversnelling, waar peilverschil wordt benut voor een bijzonder ecologisch milieu. Het intensief agrarisch gebruik maakt plaats voor natuur met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer.

Milieukundig

De beoogde ontwikkeling van een haven in het kader van de revitalisering van de bedrijfsbestemming heeft een raakvlak met een voormalige stortplaats, de zogenaamde ‘pyrietslakkenstort’. Voor dit geval van bodemverontreiniging is in het verleden een saneringsbeschikking (ernstig en urgent) afgegeven waarbij de financiering bij het Rijk lag. Inmiddels is de provincie het bevoegd gezag en staat het geval, naar aanleiding van onderzoek naar stortplaatsen (VOS / NAVOS / MOVOS) , niet meer op de lijst van urgente saneringen. Dekker is momenteel in overleg met de provincie om mogelijke saneringsvarianten en de financiering daarvan te bespreken. In het kader van de m.e.r. worden in ieder geval twee varianten onderzocht:

1. Pyrietslakkenstort ontgraven, herschikken op nabijgelegen voormalige stortplaats aan Nieuweweg en afdekken;
2. Bedrijfsbestemming op pyrietslakkenstort positioneren bij wijze van afdekkingsvariant (alternatief ontwerp van bedrijfsbestemming en haven).

Recreatief

In recreatief opzicht biedt de Willemspolder straks aantrekkelijke mogelijkheden voor extensieve vormen van medegebruik. Hiertoe wordt de relatie met de dorpen Echteld, IJzendoorn en Ochten zo veel mogelijk gekoesterd en waar mogelijk versterkt, hetzij visueel (direct zicht), hetzij functioneel (routing). De ruimtelijke kwaliteit van de Willemspolder wordt zo veel mogelijk versterkt en de ruimtelijke relatie met de Willemspolder wordt hersteld. Verschillende wegen geven vanaf de dijk toegang tot een landelijke route door de polder en/of ontsluiten op verschillende plaatsen de oeverzone. De bereikbaarheid van de bedrijfsbestemming via de Nieuwe Weg blijft ongewijzigd. In de rest van het plan gebied is geen bebouwing aanwezig, waarvoor ontsluiting nodig is.

Plaatselijk worden voorzieningen gerealiseerd t.b.v extensief recreatief medegebruik (rustpunten, strandjes, visstekken, overhaal, vogelobservatie, etc.).
Ook de eerder genoemde stroomversnelling vormt met behulp van stapstenen een spannende doorwaadbare plek. De locatie waar zich ooit een redoute heeft bevonden, wordt in ere hersteld door hier een uitzichtspunt/observatiehut te realiseren. Deze plek, gelegen op de hogere oeverwal direct langs de rivier, kan worden bereikt door middel van een kabelpontje (overhaal). De bestaande doorgaande landbouwweg vormt als recreatieve route een welkome aanvulling op de hoger gelegen route op de dijk.

3.4 Voorkeursalternatief

In aanvulling op het in paragraaf 3.4 gepresenteerde basisalternatief wordt een aantal optimalisaties doorgevoerd die het plan, steeds vanuit een andere doelstelling, verbeteren. De optimalisaties per doelstelling worden getoetst op toegevoegde waarde en uitvoerbaarheid, waarna de beste optimalisaties worden samenvoegen in het voorkeursalternatief.

3.4.1 Optimalisatie per doelstelling

Optimalisatie 1: Gericht op bouwgrondstoffenbehoefte

Te onderzoeken optimalisaties vanuit deze doelstelling:

1. winlocaties vergroten en relatie met af te voeren materiaal en materiaal voor herinrichten optimaliseren
2. minder en/of kleinere eilanden creëren (minder grondverzet en materiaal nodig)
3. winlocatie verondiepen met extern aangevoerd materiaal (minder intern hergebruik voor gebiedsinrichting / netto meer afvoer van bouwgrondstoffen)

Maximale insteek ontgronding (blauwe contour) t.o.v. Legger waterkeringen WSRL

Optimalisatie 2: Gericht op hoogwaterveiligheid

Te onderzoeken optimalisaties vanuit deze doelstelling:

1. Optimaal doorstromingsprofiel in de uiterwaard, hoofdgeul en nevengeulen
2. Oplossen van hydraulische knelpunten, door optimalisatie van dwarsdammen
3. Rivierkundige inpassing bedrijfsbestemming;
4. Minimale opstuwing door vegetatie in de uiterwaard (vegetatielegger)
5. Inzetten van waterstandsdaling bij maatgevend hoogwater om dijkversterkingsopgave kosteneffectief te verminderen
6. Winlocaties optimaliseren om effecten op de veiligheid van de waterkering (o.a. stabiliteit / piping) te minimaliseren.

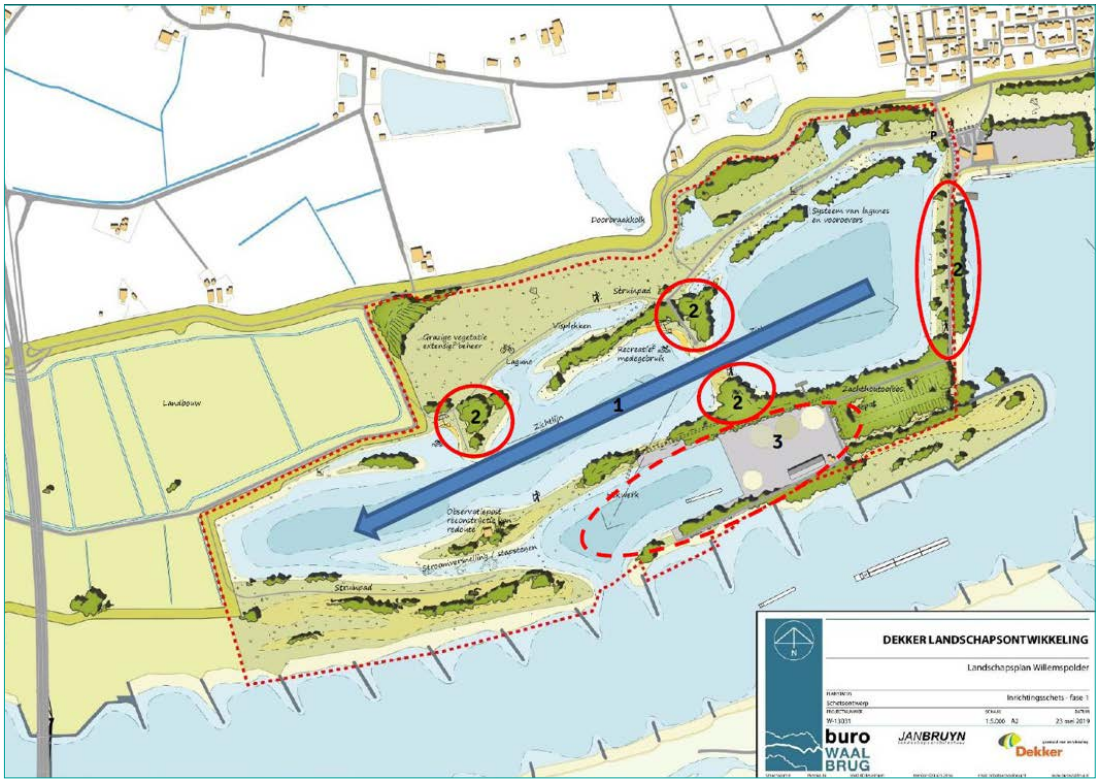

1: optimaliseren doorstromingsprofiel, 2: Oplossen van hydraulische knelpunten, 3: inpassen bedrijfsbestemming

Optimalisatie 3: Gericht op natuurontwikkeling

Te onderzoeken optimalisaties vanuit deze doelstelling:

1. Compensatie bieden voor verlies aan foerageergebied Ganzen.
2. Leefgebied van overige Natura 2000 soorten (o.a. Kwartelkoning, Porseleinhoen) versterken.
3. Minder omvangrijk en diep water: Stromende nevengeul(en) ontwikkelen ten gunste van KRW-doelen (vissen en macrofauna).
4. Laag dynamische plassen beschermen door (deels) in stand laten en optimaliseren zomerkade
5. Systeem van lagunes met zandige vrij eroderende oevers creëren. Eventueel te optimaliseren tot stromende geul door realisatie inlaatwerk in dwarsdam
6. Vochtig extensief grasland aanleggen door (reliëf volgend) verwijderen voedselrijke toplaag.
7. Hoofdgeul met zandige vrij eroderende oevers creëren. Te optimaliseren met de aanleg van natuurlijke riffen door toevoeging van rivierhout.
8. Extensief beheerd ooibos met hardhout (hogere kern) en zachthout (lagere randen).
9. Reactiveren van zandige oeverwallen (Zandmotor) door af te graven tot optimale hoogte voor rivierdynamiek (goed ontwikkelde habitats ontzien).

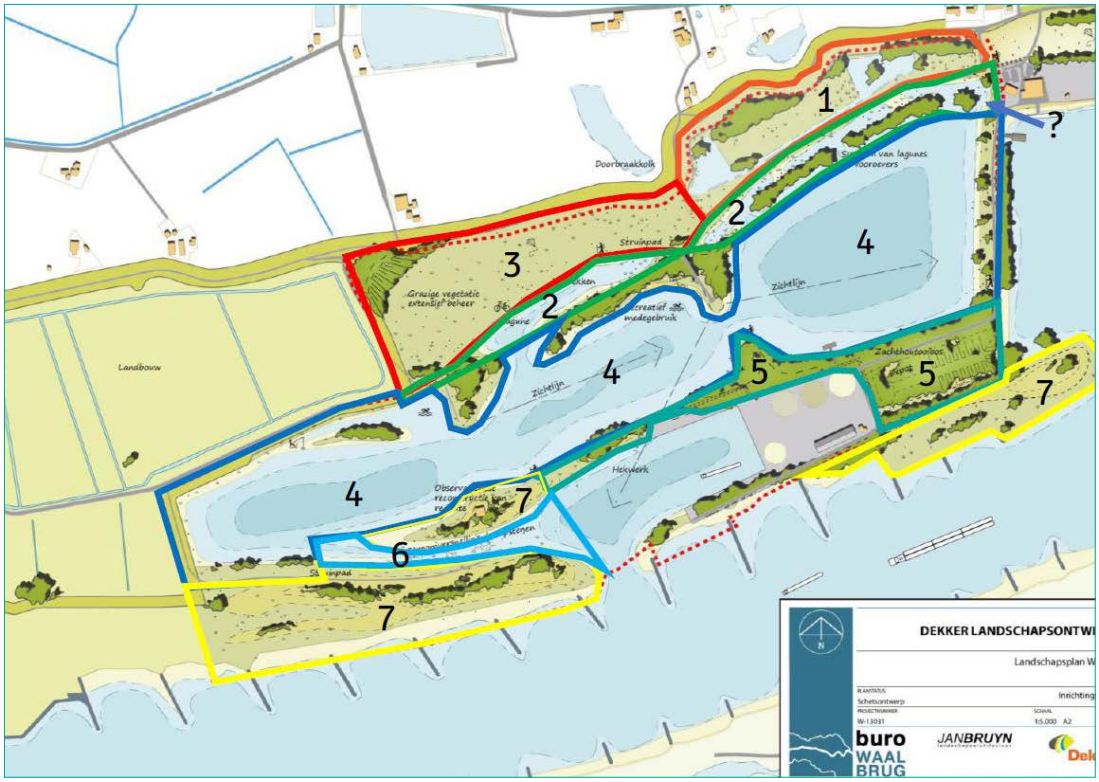

1: laag dynamische plassen, 2: systeem van lagunes met zandige vrij eroderende oevers, 3: vochtig extensief beheerd grasland, 4: hoofdgeul met zandige vrij eroderende oevers, 5: hardhout (hogere kern) en zachthout (lagere randen) ooi bos 6: stromende (of eenzijdig aangetakte) nevengeul, 7: reactiveren zandige oeverwal (zandmotor)

Optimalisatie 4: Gericht op landschapsontwikkeling en recreatie

Te onderzoeken optimalisaties vanuit deze doelstelling:

1. Passende ontsluitingsmogelijkheden en padenstructuur bieden voor extensieve recreatie (zie blauwe stippellijn in onderstaande plaat).
2. Positionering en ontwerp parkeergelegenheid in afstemming met lokale ontwikkelingen (nieuw dorpshuis IJzendoorn en Veerhaven Ochten)
3. Optimale plaatsing van voorzieningen (rustpunten, strandjes, visstekken, trekpontje, uitkijkpunt etc.) in een logische routering (in overleg met toekomstige gebruikers)
4. Stroomversnelling met behulp van stapstenen toegankelijk maken als een spannende doorwaadbare plek.
5. Historische locatie waar zich ooit een redoute heeft bevonden in ere herstellen door hier een uitzichtspunt/observatiehut te realiseren.

Optimalisatie 5: Gericht op duurzaamheid & mobiliteit

Te onderzoeken optimalisaties vanuit deze doelstelling:

1. Revitalisering van de bedrijfsbestemming ten behoeve van de duurzame productie van bouwgrondstoffen (op-/overslag en bewerking) en de bevordering van mobiliteit door havenontwikkeling (geschikt voor groot Rijnschip Va / Vb) en scheepstransport;
2. Optimale positionering bij gelijke oppervlakte van de bedrijfsbestemming
3. Aanvoer van Bouwgrondstoffen vanaf de Boven-Rijn als buffervoorraad bij laagwater
4. Verduurzaming: combi van elektrische win- en klasseerinstallatie en productie van duurzame energie (zon of wind) in het kader van de Regionale Energie Strategie;
5. Praktisch uitvoerbare, vergunbare en economisch haalbare saneringsvariant voor voormalige stortplaats (pyrietslakkenstort).

3.5 Tijdelijke uitvoeringssituatie

Ten tijde van de uitvoering van het project is een drietal fases (Voorbereiding – Realisatie - Gebruik) te onderscheiden. De effecten van activiteiten in de tijdelijke uitvoeringssituatie zullen in het MER ten opzichte de huidige referentiesituatie worden beoordeeld.

Voorbereiding

In de deze fase vinden de voorbereidende werkzaamheden plaats die de gestelde randvoorwaarden voor bereikbaarheid, bescherming tegen rivierinvloeden en delfstoffenwinning waarborgen. Deze fase heeft een doorlooptijd van ongeveer een half jaar. De exacte periode van de voorbereidingen is o.a. afhankelijk van het voorkomen van beschermde diersoorten op kritische plaatsen.

De werkzaamheden zijn de volgende:

- Ontgraven van de bovenlaag
- Aanpassen zomerkade tussen de Nieuwe weg en Heersweg. De bestaande zomerkade blijft vanaf de Heersweg in stand.
- Locatie geschikt maken voor de winning en productie van bouwgrondstoffen.
- Revitaliseren van de bedrijfsbestemming op het terrein van de voormalige steenfabriek Binnenwaard. Naast de mogelijkheid van een drijvende verwerkingsinstallatie voor bouwgrondstoffen is de bouw van een nieuwe (elektrische) vaste verwerkingsinstallatie op het land een mogelijkheid die in het kader van de m.e.r. wordt onderzocht.

Realisatie

In de realisatie fase vinden met name de uitvoeringswerkzaamheden plaats voor ontgronding en aanvulling ten behoeve van natuurontwikkeling. Randvoorwaarden vanuit zandwinning spelen een belangrijke rol in deze fase, in combinatie met het successieve-

lijk realiseren van de doelstelling rivierverruiming en het geven van een impuls aan de doelstelling natuurontwikkeling. Deze fase heeft een doorlooptijd van 5 tot 10 jaar.

- Gestart wordt met het op diepte brengen van de in de uiterwaard aanwezige toegangsgeul naar de reeds aanwezige plas. Het vrijkomende materiaal wordt via deze weg per schip afgevoerd.
- Na aanvoer van de drijvende zandzuiger en zandklasseerinstallatie (of de bouw van een vaste land installatie) wordt gestart met de ontgronding ter plaatse van het verwijderde deel van de zomerkade / Waardweg.
- Tijdens deze werkzaamheden zal, daar waar mogelijk, de zandwinplas worden aangevuld met in het gebied vrijkomend materiaal. Dit materiaal komt vrij bij het ontgraven van de nog aanwezige kades alsmede als restmateriaal van het zandwinproces. Op deze wijze wordt zo snel als mogelijk gestart met het realiseren van de natuurdoelstellingen.
- Vervolgens wordt de hoofdgeul en de nevengeul(en) gerealiseerd. Op een aantal locaties binnen dit werkgebied zal uitwisseling van materiaal plaats vinden. Zo kan een zo hoogwaardig mogelijk product worden afgevoerd terwijl het restmateriaal kan worden gebruikt voor de aanvulling van taluds en de aanleg van eilanden. Hierbij wordt zoveel mogelijk vanuit de bestaande plassen gewerkt.
- In de realisatiefase wordt het begrazingsgebied uitgebreid al naar gelang de inrichting vordert. De ingerichte gebiedsdelen worden dus meteen in beheer genomen met het oog op de natuurdoelstellingen, zodat geen beheerachterstand ontstaat. Vanwege de terugtrekkende beweging van zandwinning en herinrichting (we werken ons het gebied uit) komt al in een relatief vroegtijdig stadium een deel van het terrein beschikbaar voor uitbreiding van het begrazingsgebied.

Gebruik

In de gebruiksfase vinden de afrondende werkzaamheden plaats, waardoor alle doelstellingen volledig worden gerealiseerd en wordt het gebied in gebruik genomen en beheerd. Randvoorwaarden en doelstellingen vanuit natuurontwikkeling en recreatie spelen hier de belangrijkste rol. De rivierverruiming is dan inmiddels volledig gerealiseerd. De doorlooptijd van de afrondende werkzaamheden bedraagt circa 1 jaar. Binnen deze fase worden ook een aantal recreatieve inrichtingselementen gerealiseerd zoals een trekpontje en een uitkijkpunt in de vorm van een redoute. Aan de hand van het te ontwikkelen beheerplan voor de Willemspolder wordt het gebied verder ontwikkeld en beheerd, zodat de gewenste ecotopen zich kunnen ontwikkelen.

3.6 Toetsingswijze

De verschillende situaties, huidige, tijdelijk en eindsituatie worden beoordeeld. Ten behoeve van de toetsing van de alternatieven worden alle onderzochte optimalisaties eerst kwalitatief getoetst op toegevoegde waarde en uitvoerbaarheid. De beste optimalisaties worden samengevoegd in het optimalisatieplan, dat het voorkeursalternatief vormt. Zo ontstaan drie toetsbare inrichtingsalternatieven:

1. De referentiesituatie
2. Het basisalternatief
3. Het voorkeursalternatief

Deze drie situaties en de tijdelijke situatie worden getoetst op milieueffecten en met elkaar vergeleken. Daarbij wordt de tijdelijke uitvoeringsituatie afzonderlijk in beeld gebracht en wordt een vergelijking met de globale effecten van de Gebiedsvisie Midden-Waal gemaakt.

De volgende tabel geeft de wijze en de momenten van toetsen weer:

Milieueffecten	Referentiesituatie (Huidig en autonoom)	Tijdelijke uitvoer-ingssituatie	Optimalisaties per doelstelling	Basis Alternatief	Voorkeurs Alternatief	Gebiedsvisie Midden-Waal
Rivierkunde	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Kwalitatief	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief
Geohydrologie	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Kwalitatief	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief
Natuur	Passende beoordeling	Passende beoordeling	Passende beoordeling	Passende beoordeling	Passende beoordeling	Kwalitatief
Grondstromen en Milieu	Kwantitatief bodemonderzoek	Kwalitatieve beoordeling	Kwalitatieve beoordeling	Kwalitatieve beoordeling	Kwalitatieve beoordeling	Kwalitatief
Landschap	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief
Archeologie	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief
Cultuurhistorie	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief	Kwalitatief
Geluid en trillingen	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Kwalitatief	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Kwalitatief
Luchtkwaliteit	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Kwalitatief	Modelmatig Kwantitatief	Modelmatig Kwantitatief	Kwalitatief

4 EFFECTENBEPALING EN MILIEUASPECTEN

Voor onderstaande te beoordelen milieuaspecten wordt in de m.e.r. de referentiesituatie, inclusief de autonome ontwikkelingen, bepaald. Vervolgens worden de alternatieven per milieuaspect getoetst. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen tijdelijke en permanente effecten. De omvang van het studiegebied zal per milieuaspect veranderen. In het MER zal per milieuaspect op kaart het studiegebied worden aangegeven. Onderstaand wordt per milieuaspect de huidige situatie behandeld. Daarna wordt een weergave van relevante voor het desbetreffende aspect activiteiten gegeven. Om vervolgens kort aan te geven welke aandachtspunten tijdens de m.e.r. onderzocht zullen worden. Hierbij dient nadrukkelijk te worden opgemerkt dat de integraliteit van aspecten ten aanzien van een te onderzoeken variant van wezenlijk belang is. Niet alleen zal de onderlinge samenhang binnen de polder worden beoordeeld, maar ook, gebied overstijgend, de samenhang met de directe omgeving en afhankelijk van het aspect een wellicht nog groter gebied.

In de m.e.r. zal bijzondere aandacht worden besteed aan de maatschappelijke meerwaarde van de ontgrondingsactiviteit in relatie tot het ontgrondingenbeleid van provincie Gelderland. Daarbij wordt de toename aan natuurwaarden, ruimtelijke kwaliteit en maatschappelijke functies per doelstelling in beeld gebracht.

4.1 Rivierbeheer

Huidige situatie

De Willemspolder is een uitwaard aan de noordzijde van de rivier de Waal een maakt zodanig deel uit van het winterbed van de rivier. Bij hogere waterafvoer op de rivier stroom de gehele uiterwaard over. In de huidige situatie zijn er enkele objecten die de doorstroming beïnvloeden; aan de bovenstroomse kant van de uiterwaard is een hoogwatervrij terrein gelegen (voormalige steenfabriek) en centraal in de uiterwaard staat een woning op een woerd. Ook is er verspreid over de uiterwaard begroeiing aanwezig. De uiterwaarde wordt gezoneerd door een aanwezige zomerkade. De achter deze kade gelegen agrarische terreinen overstromen pas bij hoogwater en worden door de zomerkade beschermd tegen overstromingen bij verhoogde afvoeren.

Bodempeil binnendijks gebied	6,4 m +NAP
Bodempeil buitendijks gebied	7,1 m – 8,2 m +NAP
Peil winterdijk	12,7 m +NAP
Peil zomerkade	9,6 m +NAP

Relevante aspect gerelateerde activiteiten

- Waterafvoer nu en in de toekomst (hoogwater en laagwater)
- Sediment (erosie en sedimentatie van het rivierbed)
- Dwarsstroming scheepvaart

Te beoordelen aandachtspunten

Overeenkomstig het Rivierkundig Beoordelingskader (wordt door RWS verstrekt) voor ingrepen in de Grote Rivieren, en bijbehorend waterbewegingsmodel WAQUA worden overige rivierkundige effecten in de tijdelijke en eindsituatie onderzocht. Deze effecten hebben betrekking op de morfologie, waterafvoer- en sedimentverdeling.
In het huidige beleid wordt getoetst op een rivierafvoer van 16.000 m3/s bij Lobith.
Het nautische aspect en andere zaken die met rivierbeheer te maken hebben, krijgen daarnaast aandacht in het m.e.r. Als gevolg van de invaart en bijbehorende scheepvaart-bewegingen, zal in dit kader met name worden gekeken naar veiligheid ter hoogte van deze invaart. Ook sedimentbeheer tijdens de uitvoeringsfase ter hoogte van de tijdelijke invaart zal aandacht krijgen.

4.2 Geohydrologie

Huidige situatie

In het plangebied komen de volgende watertypen voor:

- Doorbraakkolken
- Kleiputcomplexen
- Bestaande zandwinplas

De eerste twee watertypen hebben geen directe verbinding met de rivier. De peilfluctuatie in deze wateren verloopt via het grondwater. Omdat deze watertypen achter de zomerkade liggen op een relatief grote afstand van de rivier zijn deze laagdynamisch te noemen. De zandwinplas heeft wel een directe verbinding met de Waal.

Relevante aspectgerelateerde activiteiten

- Vernatting
- Verdroging
- Piping
- Kwel

Het verwijderen van het kleipakket in combinatie met ontgronding in een deel van het plangebied heeft invloed op de geo-hydrologische situatie in en rondom het plangebied. In de eindsituatie worden ontgronde terreinen gedeeltelijk opgevuld met fijner materiaal dan bij de ontgronding is vrijgekomen. Daarnaast wordt een ander peilbeheer ingesteld. Ook deze activiteiten zijn van invloed op de geo-hydrologische situatie.

Te beoordelen aandachtspunten

Aan de hand van bovengenoemde activiteiten zal in het MER worden onderzocht in hoeverre tijdelijke ingrepen een geohydrologisch effect geven ten aanzien van de referentie situatie. Het betreft hier dan met name effecten in de vorm van vernatting (kwel) en verdroging in de bestaande natuurgebieden, bebouwing en andere kwetsbare functies. Daarnaast worden de effecten voor de afvoer en het peilbeheer in zowel het binnendijkse oppervlaktewatersysteem als het oppervlaktewatersysteem in het resterende deel van de Willemspolder en het risico op verzakking (zetting) bij de waterkering beschouwd. Ook het effect van het vergraven van de zomerkade wordt in beeld worden gebracht. Aan de hand van stationaire en niet- stationaire modelberekeningen zal onderzocht worden in hoeverre er nu sprake is van nat-schade en in welke mate deze zal toenemen in relatie met de kwelverandering.
Als eveneens een reductie van droogteschade in droge perioden. Deze veranderingen zullen zowel voor de Interimfase als de Eindfase berekend worden. Tevens wordt daarbij de kans op verzakkingen van wegen en gebouwen in het studiegebied beschouwd. In overleg met het waterschap zullen de randvoorwaarden en uitgangspunten worden bepaald voor de te onderzoeken effecten.

4.3 Natuur

Huidige situatie

De Polder wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van zachthoutooibos langs de oevers van de voormalige kleiwinputten en de zandwinplas. De hoeveelheid opgaande begroeiing is vanuit rivierkundig opzicht ook beperkt gebleven. Het in de uiterwaard aanwezige groen kent een zekere natuurwaarde en wordt vanuit landschappelijk oogpunt ook gewaardeerd. Door plaatselijk extensief landbouwkundig gebruik is hier en daar ook floristische rijkdom te vinden. Beschermde soorten die in het gebied kunnen voorkomen zijn Buizerd, Bever, Rugstreeppad en Ruige dwergvleermuis.

Relevante aspectgerelateerde activiteiten

Het ontgronden en omvormen van agrarische percelen en bestaande natuur naar nieuwe natuur of water is van invloed op de bestaande natuurwaarden in het gebied. In de uitvoeringsperiode vindt er industriële bedrijvigheid plaats in het plangebied. In de eindsituatie worden ontgronde terreinen gedeeltelijk opgevuld met vrijgekomen specie. Dit kan van invloed op de ontwikkeling van nieuwe natuur en het behoud van bestaande natuur.

Te beoordelen aandachtspunten

Uit reeds uitgevoerd onderzoek blijkt dat voorgenomen ingrepen kunnen leiden tot:

Natuurdoeltype	KRW-doel	Concrete bijdrage
1: laag dynamische plassen	Macrofauna	10 hectare
2: lagunes met zandige oevers (optimalisatie: stromende geul)	Vissen en Macrofauna	10 hectare / 2,75 km oever (1,5 km stromende geul)
3: vochtig extensief grasland	Versterkt systeem door wissel-werking met lagunes en geulen	15 hectare
4: hoofdgeul met zandige oevers	Vissen en Macrofauna	55 hectare / 6 km oever
5: Hard- en zachthout ooibos	Versterkt systeem als natuurlijke bron van rivierhout	10 hectare
6: stromende nevengeul	Vissen en Macrofauna	2,8 hectare 0,7 km s
7: reactiveren zandige oeverwal	Vissen en Macrofauna	29 hectare

Op voorhand kan niet worden uitgesloten dat het voornemen significante gevolgen heeft voor de instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogelsoorten (Smient, Scholekster, Kievit, Wulp, Kolgans en Grauwe Gans) in Natura 2000-gebied Rijntakken. Een Passende Beoordeling zal daarom worden opgesteld om deze gevolgen nader te onderzoeken en beoordelen, met inbegrip van cumulatie. Daarbij zullen ook (mitigerende) maatregelen worden betrokken. Deze informatie geeft ook zicht op de gevolgen voor het ganzenfoerageergebied zoals beschermd in de provinciale Omgevingsverordening. Daarnaast zal worden onderzocht wat het effect is van de aanleg van de gewenste eindsituatie op bestaande natuurwaarden en de ontwikkeling van

nieuwe natuur. Met betrekking tot nieuwe natuur zal worden beoordeeld in hoeverre er mogelijkheden bestaan nieuwe, gewenste ecotopen te introduceren binnen het projectgebied, als natte ruigte en hardhoutooibos (eventueel in combinatie met de uitbreiding van het oppervlak 'hoogwatervluchtplaatsen'). Ook ten aanzien van toe te passen waterdiepten in strang en oeverzones zal een toets op het natuuraspect plaatsvinden.

Voor wat betreft stikstofuitstoot wordt aandacht besteed aan de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 (ECLI:NL:RVS:2019:1603) over de PAS en naar oplossingen gezocht die rechtdoen aan de natuur(wetgeving). Indien nodig wordt een ADC-toets doorlopen.

Door nadere uitwerking van enkele optimalisaties kan de doelstelling van het project "natuurontwikkeling" worden geoptimaliseerd. Mede omdat het projectgebied onder de Europese Natura 2000 wetgeving valt is een toetsing als onderdeel van het MER

gerechtvaardigd. De natuurontwikkeling zal integraal worden beoordeeld ten aanzien van het totale Rijntakken-gebied en indien daar aanleiding toe is, zich uitstrekken tot een groter gebied.

Binnen het aspect natuur speelt ook het tijdelijk- en eindbeheer een belangrijke rol. In het MER zal nader worden ingegaan op de vraag hoe dit beheer vorm zal krijgen in het gebied.
Dekker is voornemens om het beheer zelf, in samenwerking met partijen uit de omgeving, vorm te geven. Het is denkbaar dat hiervoor een beheerorganisatie wordt opgericht (zoals een agrarische natuurvereniging). In overleg met omgevingspartijen zal dit aspect nader worden ingevuld.

4.4 Grondstromen en milieu

4.4.1 Bodem

Huidige situatie
In het plangebied is nog geen onderzoek verricht naar de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

Relevante aspectgerelateerde activiteiten
Het ontgronden, vervoeren, afvoeren, in depot plaatsen en aanvullen van ontgronde delen van het plangebied kan invloed hebben op de plaatselijke milieuhygiënische kwaliteit van de bodem.

Te beoordelen aandachtspunten
Aan de hand van bovengenoemde activiteiten zal in het MER worden onderzocht in hoeverre ingrepen effect hebben op verandering van de kwaliteit van de bodem. Tevens wordt de grondbalans van het project inzichtelijk gemaakt om aan te geven hoe, waar en in welke mate de ontgronding kan worden aangevuld ten gunste van de maatschappelijke doelstellingen (meer grond voor herinrichting – minder open water – meer natuur). De vrijkomende specie die hergebruikt wordt als bodem in het plangebied zal getoetst worden aan de regels en normen van het Besluit bodemkwaliteit en voor zover van toepassing aan de Handreiking voor het herinrichten van diepe plassen. Daarbij wordt rekening gehouden met de recente ontwikkelingen rond de nieuwe normering van de stofgroep PFAS. Ten slotte wordt specifiek gekeken naar de saneringsvariant voor de pyrietslakkenstort in relatie tot de havenontwikkeling en revitalisering van de bedrijfsbestemming.

4.4.2 Oppervlakte- en grondwaterkwaliteit huidige situatie

De kwaliteit van het huidige oppervlakte- en grondwater is niet nader onderzocht. Gelet op de Kaderrichtlijn Water is het aannemelijk dat de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater goed is.

Relevante aspectgerelateerde activiteiten
Het ontgronden, vervoeren, afvoeren, in depot plaatsen en aanvullen van ontgronde delen van het plangebied is van invloed op de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

Te beoordelen aandachtspunten
Aan de hand van bovengenoemde activiteiten zal in het MER worden onderzocht in hoeverre ingrepen effect hebben op verandering van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. De kwantitatieve wateraspecten worden onderzocht als onderdeel van het eerder behandelde geohydrologische aspect.

4.5 Landschap, archeologie en cultuurhistorie

4.5.1 Landschap en cultuurhistorie

Huidige situatie
Van oudsher al, vestigde de mens zich op de hoger gelegen stroomruggen langs de rivieren. De nederzettingen werden aanvankelijk beschermd kaden, de lage, natte komgronden bleven eeuwenlang onbewoond en vormden ooit een uitgestrekt bergingsgebied voor overtollig rivierwater. Later wordt de kom met behulp van een stelsel van watergangen geschikt gemaakt voor landbouwkundig gebruik. De vruchtbare gronden in de uiterwaarden worden van oudsher gebruikt als landbouwgrond (weidebouw). Later werd hier ook klei gewonnen ten behoeve van de baksteenfabricage.

Relevante aspect gerelateerde activiteiten
Het ontgronden, ophogen en omvormen van agrarische percelen en bestaande natuur naar nieuwe natuur of water is van invloed op de bestaande landschappelijke- en cultuurhistorische waarden in het gebied. In de eindsituatie wordt een andere overstromingsdynamiek gecreëerd met een bijbehorende beïnvloeding van de huidige situatie, waardoor het landschap anders zal worden beleefd en anders functioneert dan in de referentie situatie.

Te beoordelen aandachtspunten
In het MER worden de cultuurhistorische waarden van het gebied nader benoemd. Aan de hand van bovengenoemde activiteiten zal in het MER worden onderzocht in hoeverre ingrepen effect hebben op de autonome ontwikkeling respectievelijk bij realisatie van alternatieven op de kwaliteit van het landschap en cultuurhistorische waarden. De verwachting is dat er beperkte effecten zullen optreden voor de genoemde cultuurhistorische waarden, omdat deze grotendeels onaangetast blijven. Waar mogelijk zullen cultuurhistorische elementen geaccentueerd of versterkt worden.
Als toetsingscriterium voor de ruimtelijke kwaliteit worden gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde gebruikt.

4.5.2 Archeologie

Huidige situatie
Op basis van eerder verricht onderzoek in het plangebied kunnen reeds enkele conclusies worden getrokken met betrekking tot de archeologische verwachtingswaarde in de uiterwaard. Op grond van de aanwezigheid van oud stroomgordellandschap is een middelmatige tot hoge archeologische verwachting theoretisch denkbaar. Uit veldinspectie (booronderzoek) bleek echter onder meer op grond van het vastgestelde patroon van rivierstrangen en zandeilanden dat het gebied behoort tot een jong deel van de uiterwaarden, dat is gevormd na de systematische bedijkingen in de 13e en 14e eeuw. Derhalve kan worden uitgegaan van een lage archeologische verwachting voor het voorkomen van sporen van bewoning uit de Late Middeleeuwen en oudere archeologische perioden.

Relevante aspect gerelateerde activiteiten
Het ontgronden, ophogen en omvormen van agrarische percelen is van invloed op de oorspronkelijke bodemopbouw.

Te beoordelen aandachtspunten
De kans op het verstoren van archeologische resten dient zoveel mogelijk te worden beperkt. In het MER wordt de archeologische verwachting in een kaart nader gepresenteerd. Aangegeven wordt welke effecten te verwachten zijn bij autonome ontwikkeling respectievelijk bij de realisatie van de alternatieven.

4.6 Geluid, luchtkwaliteit en stofhinder

4.6.1 Geluid

Huidige situatie
Geluidsbronnen die in of in de nabijheid van het plangebied zijn te onderscheiden zijn de op de Waal, lokaal- en vrachtverkeer op de dijk en enkele bewoners. Aan de overzijde van de Waal zijn eveneens enkele bronnen.

Relevante aspectgerelateerde activiteiten
Als gevolg van de uitvoering van werkzaamheden vindt door middel van machines droog en nat grondverzet plaats om de afdekkende kleilaag te kunnen ontgraven en verwerken in de herinrichting. In de uitvoeringsperiode zal het zand worden gewonnen en geproduceerd met drijvende installaties en een losse zuiger. Ook de mogelijkheid van een vaste installatie ter plaatse van de bedrijfsbestemming wordt onderzocht. Per schip zal zand en grind worden afgevoerd. Het opvullen van een deel van de ontgronding zal door middel van een ophoogzandzuiger plaatsvinden en met materieel voor droog en nat grondverzet.

Te beoordelen aandachtspunten
Aan de hand van bovengenoemde activiteiten zal in het MER worden onderzocht in hoeverre ingrepen en de inzet van materieel effect hebben op de omgeving in en rondom het plangebied. Hiertoe worden de benodigde berekeningen uitgevoerd in het MER.

4.6.2 Luchtkwaliteit en stofhinder

Huidige situatie
Bronnen die mogelijk luchtverontreiniging veroorzaken die in of in de nabijheid van het plangebied zijn te onderscheiden zijn het scheepvaartverkeer op de Waal, verkeer op de dijk en enkele bewoners. Aan de overzijde van de Waal zijn eveneens enkele bronnen.

Relevante aspectgerelateerde activiteiten
Als gevolg van de uitvoering van werkzaamheden vindt door middel van machines droog en nat grondverzet plaats om de afdekkende kleilaag te kunnen ontgraven en verwerken in de herinrichting. In de uitvoeringsperiode zal het zand worden gewonnen en geproduceerd met drijvende installaties en een losse zuiger. Ook de mogelijkheid van een vaste installatie ter plaatse van de bedrijfsbestemming wordt onderzocht. Per schip zal zand en grind worden afgevoerd. Het opvullen van een deel van de ontgronding zal door middel van een ophoogzandzuiger plaatsvinden en met materieel voor droog en nat grondverzet.

Te beoordelen aandachtspunten
Aan de hand van bovengenoemde activiteiten zal in het MER worden onderzocht in hoeverre ingrepen, werkzaamheden en de inzet van materieel effect hebben op luchtkwaliteit en stofhinder in en rondom het plangebied. Hiertoe worden de benodigde berekeningen uitgevoerd in het MER.

5 BELEID, BESLUITEN EN M.E.R.-PROCEDURE

5.1 Beleidskader

In het MER wordt ingegaan op de relevante (beleids)plannen en de genomen besluiten die van invloed zijn op de voorgenomen activiteiten: natuurontwikkeling, rivierverruiming en zandwinning. Het gaat hierbij vooral om vastgestelde plannen en regelgeving, die kaderstellend zijn voor de voorgenomen inrichting en activiteiten in het gebied. Tevens wordt een koppeling gemaakt met de te beoordelen aspecten die tijdens de m.e.r.-procedure getoetst zullen worden.

Onderstaande tabel geeft per onderwerp een overzicht van relevante internationale, nationale, regionale en lokale plannen en besluiten.
Het MER zal inzicht geven in de van toepassing zijnde samenhang tussen voorgenoemde plannen en besluiten voor het projectgebied. De eindsituatie zoals gepresenteerd in het basisplan dient te passen het beleidskader dat de rijks-, regionale en lokale overheden hanteren voor de inrichting van zandwingebieden. Hieronder volgt een uitwerking van de beleidsdocumenten die onder andere bij de ontwikkeling van voorgenoemde kaarten zijn beschouwd.

Onderwerpen	Document
Zandwinning en inrichting	Nationale Omgevingsvisie (in voorbereiding)
	Structuurvisie infrastructuur en Ruimte (2012)
	Ontgrondingenwet (incl. herziening 1 jan.2009)
	Omgevingsvisie Gelderland 2014 (herziening in voorbereiding)
	Beleidsplan zand- en kleiwinning (provincie Gelderland)
	Gebiedsplan Gelderland, Natuur en landschap (rivierenland)
	Bestemmingsplan buitengebied Dodewaard en Echteld
	Algemene Keur van het waterschap
Rivierverruiming	Deltaprogramma 2015 / Integraal Rivier Management
	Waterbrief 2015
	Regionaal Voorstel Rijn definitief 2016
	Beleidsregels grote rivieren
	Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren
	Rivierkundig Beoordelingskader voor ingrepen in de Grote Rivieren
	Dijkversterking Neder Betuwe (waterschap Rivierenland)
	Keur op de waterkering Rivierenland 14-12-2010
	Wet op de waterkering (1995 rijk) Waterwet

Natuur	Wet natuurbescherming: Gebiedsbescherming, Soortbescherming
	Bescherming Houtopstanden.
	Natura 2000
	Kaderrichtlijn Water
	Programmatische Aanpak Grote Wateren
	Gelders Natuurnetwerk/groene ontwikkelingszone
Bodem en Water	Nationaal waterplan
	Waterplan Gelderland 2010-2015
	Waterwet
	Wet bodembescherming
	Besluit bodemkwaliteit
	Gelders Milieuplan
Archeologie	Nota Belvedere Verdrag van Malta
Geluid	Handreiking industrielawaai en vergunningverlening
	Wet milieubeheer
Luchtkwaliteit	Besluit Luchtkwaliteit / besluit NIBM

Omgevingswet

Momenteel is de nieuwe omgevingswet in voorbereiding. Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. De Crisis- en herstelwet (Chw) maakt dit nu al mogelijk, bijvoorbeeld door bestaande regels aan te passen. Naar verwachting treedt de Omgevingswet in 2021 in werking. De verwachting is dat deze voorliggende MER procedure dan reeds is afgerond. Procedureel wordt uitgegaan van de huidige wetgeving.

Omgevingsvisie Gaaf Gelderland en Omgevingsverordening

In 2018 heeft de provincie Gelderland haar omgevingsvisie geactualiseerd. Momenteel is de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland met bijbehorende Omgevingsverordening van kracht. Deze ontwikkeling kan bijdragen aan de ambities voor klimaatadaptatie, biodiversiteit, CO_2 reductie en stikstofreductie uit de Omgevingsvisie Gelderland. In lid 4.5.9.4.6 wordt het beleid voor ontgrondingen nader toegelicht. De provincie is buiten Rijkswateren bevoegd gezag voor vergunningverlening bij ontgrondingen. De provincie wil dat bij ontgrondingen gewenste functies worden gerealiseerd, zoals natuurontwikkeling, rivierverruiming, recreatie, wonen aan het water en waterberging. Het beleid voor winning van oppervlaktedelfstoffen (zand, grind, klei en kalkzandsteen) heeft de provincie vastgelegd in het Beleidsplan zand- en kleiwinning. Om te sturen

op locatiekeuze en ruimtelijke meerwaarde kan de provincie indien nodig het RO-instrumentarium inzetten. De provincie is graag al in de fase van planvorming bij initiatieven voor delfstoffenwinning betrokken, dus voorafgaand aan het formele vergunningentraject. Zij stuurt daarbij op ruimtelijke meerwaarde. Bij vergunningverlening worden de bij ontgronding betrokken belangen afgewogen en voorschriften gesteld ter bescherming van die belangen.

Beleidsplan zand- en kleiwinning (Gelderland 2006)

De provincie Gelderland heeft het landelijke bouwgrondstoffenbeleid als volgt vertaald:

- De provincie stuurt niet op hoeveelheden. Winning van zand en klei is wel een beleidsdoel, mede gezien de landelijke behoefte aan bouwgrondstoffen;
- Ontgrondingslocaties komen tot stand via marktwerking. Voor de locatiekeuze bieden de strategische plannen van de provincie de randvoorwaarden. Het project Ruimte voor de Rivier is een voorbeeld van een door de provincie gewenst doel waar winning van zand en klei een bijdrage aan kan leveren en waarbij participatie van de provincie bij de gebiedsontwikkeling mogelijk zou kunnen zijn;
- Voor zand- en kleiwinprojecten moet maatschappelijk draagvlak bestaan en ze moeten bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Ruimtelijke kwaliteit wordt bereikt wanneer sprake is van functiekoppeling en een kwalitatief goed ontwerp, beide met meerwaarde voor nu én op de langere termijn. Van een kwalitatief goed ontwerp is sprake wanneer rekening wordt gehouden met de bestaande waarden in een gebied, met de inpasbaarheid van het ontwerp in het plangebied én in de bredere omgeving, en wanneer afronding van de winning binnen een afzienbare periode wordt gerealiseerd;
- Inzet alternatieve materialen. De provincie Gelderland stimuleert het inzetten van alternatieve en secundaire grondstoffen. Omdat echter geen sturing op kwantiteit plaatsvindt, verloopt de (kwalitatieve) sturing bij winning van primaire grondstoffen en het stimuleren van de inzet van alternatieve en secundaire grondstoffen in Gelderland via twee gescheiden sporen;
- Veiligheid en beheer. Het provinciale beleid voor veiligheid en beheer wordt ongewijzigd voortgezet.

M.e.r.-procedure

Dekker Grondstoffen BV dient als initiatiefnemer de notitie in bij de Gedeputeerde Staten van Gelderland. Zij treedt op als het coördinerend bevoegd gezag en is bevoegd gezag voor de ontgrondingenvergunning. Gemeente Neder Betuwe is verantwoordelijk voor het bestemmingsplan. Na publicatie van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) door het bevoegd gezag bestaat gedurende 6 weken de mogelijkheid tot inspraak.

De Commissie m.e.r. brengt eveneens binnen deze 6 weken na bekendmaking van de NRD een advies omtrent de inhoud van het MER. Op basis van de inspraak en na het advies van de Commissie m.e.r. en de wettelijke adviseurs wordt het advies voor de MER uiterlijk dertien weken na verschijnen van de notitie door Gedeputeerde Staten van Gelderland vastgesteld.

In het advies is vastgelegd welke informatie het MER dient te bevatten en welke onderwerpen en aspecten per onderdeel van het MER dienen te worden uitgewerkt.
In het MER wordt door de initiatiefnemer op basis van een gemotiveerde keuze uit de bestudeerde alternatieven een voorkeursalternatief geformuleerd. Het MER wordt voorgelegd aan Gedeputeerde Staten. Deze beoordelen binnen 6 weken na indienen van het MER het rapport op aanvaardbaarheid. Dit betekent dat door de bevoegde gezagen wordt bekeken of het MER voldoet aan de wettelijke eisen, tegemoet komt aan het gestelde advies voor het MER en geen onjuistheden bevat.
Na publicatie van het MER vindt opnieuw inspraak plaats en wordt advies gevraagd aan de Commissie m.e.r. en de Wettelijke Adviseurs.

Besluiten gekoppeld aan de m.e.r.
Het MER vormt ten aanzien van de milieu-aspecten de basis voor het verlenen van de vereiste vergunningen. Tegelijkertijd met het indienen van het MER wordt de aanvraag op grond van de ontgrondingenwet ingediend. De aanvraag wordt binnen een periode van 8 weken na indienen beoordeeld op aanvaardbaarheid. Vervolgens worden, indien aanvaardbaar, de ontwerpbeschikkingen voor de vergunning door provincie bekend gemaakt. Gelijktijdig legt ook de Gemeente Neder Betuwe het ontwerp-bestemmingsplan ter inzage. Bij beide besluiten vormt het MER een bijlage.
Beide besluiten worden samen met het MER gedurende 6 weken voor inspraak ter visie gelegd. Deze procedure is samengevat in bijlage 1 van deze notitie.

Waterwet
Gelijktijdig met de te doorlopen bovenstaande procedures zal ook een waterwet vergunning worden aangevraagd. Het winter- en zomerbed van de Waal is in het beheer van Rijkswaterstaat. Eventuele gevolgen voor deze onderdelen dienen met Rijkswaterstaat afgestemd te worden. De waterkering is een verantwoordelijkheid van

het waterschap Rivierenland. In dit kader adviseert het waterschap Rijkswaterstaat bij vergunningverlening.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming beschermt Nederlandse natuurgebieden en planten- en diersoorten. Sinds 1 januari 2017 is provincie Gelderland bevoegd gezag en zorgen zij voor de vergunningen en ontheffingen. De meest relevante aspecten in de Natuurbeschermingswetvergunning zijn de gebiedsbescherming voor Ganzen en Stikstofdepositie.

De effecten worden op basis van ecologisch onderzoek en modelberekening (AERIUS-calculator) in beeld gebracht. Vervolgens wordt in het kader van een Passende beoordeling bezien of binnen het project mitigerende maatregelen mogelijk zijn. Indien nodig wordt een ADC-toets doorlopen om te toetsen of alternatieven ontbreken, of er dwingende redenen van openbaar belang zijn en op welke wijze de schade aan de natuur gecompenseerd wordt.

Toestemmingverlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten

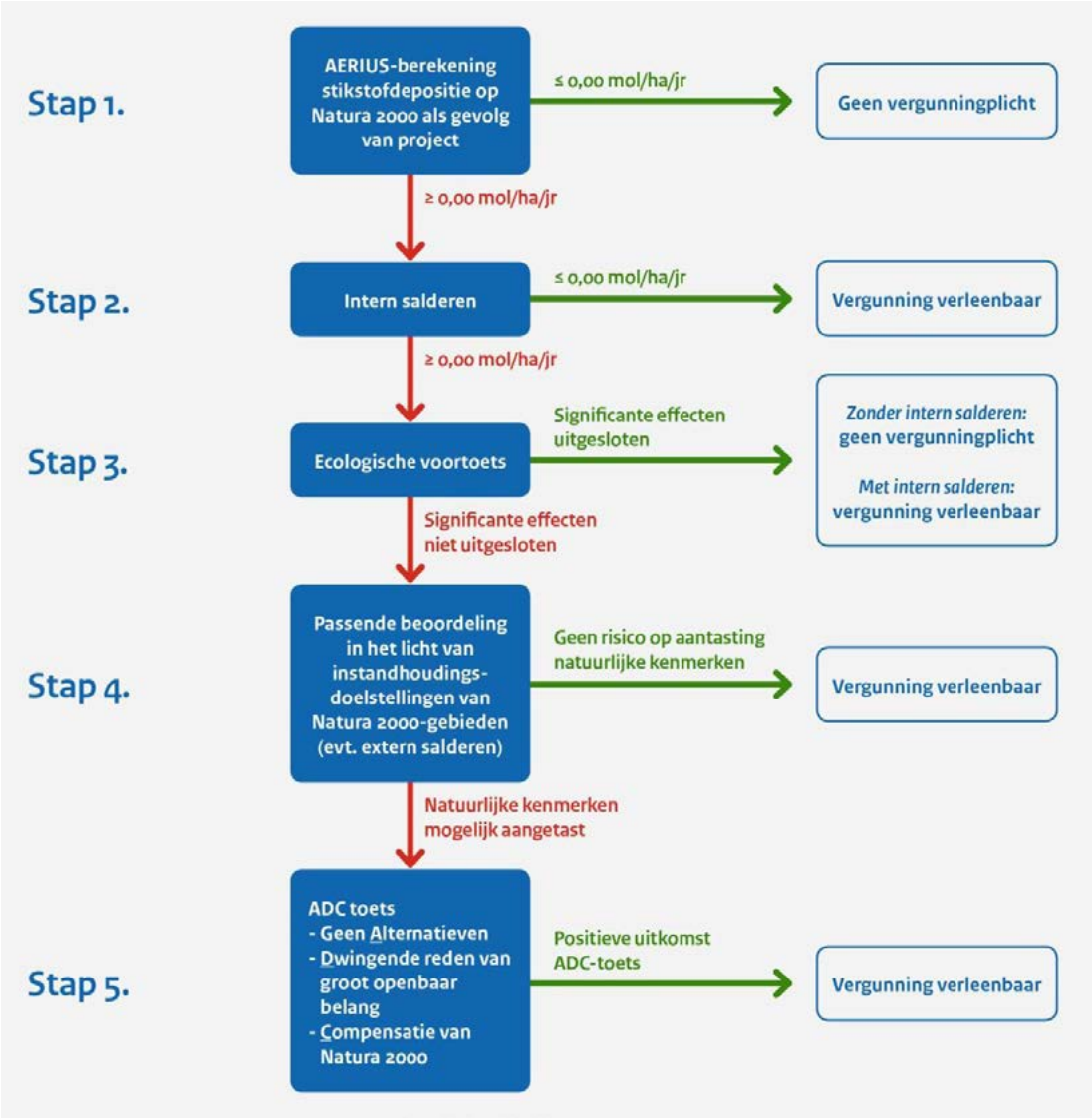

Bijzondere aandacht heeft de wet natuurbescherming. Om een haalbaar plan te verkrijgen wordt de passende beoordeling en ADC-toets integraal meegenomen in de beoordeling van de alternatieven. Op deze wijze wordt duidelijk gemaakt dat het in te dienen plan voor de Ontgrondingenwet ook vergunbaar is op basis van de Natuurbeschermingswet.

5.2 Communicatie

De initiatiefnemers hechten grote waarde aan een goede communicatie met de verschillende bevoegde gezagen, belanghebbenden en belangstellenden en bewoners en gebruikers van het gebied en de directe omgeving buiten de formele inspraak- en informatieavonden om.

In dit kader hebben de afgelopen jaren reeds vele gesprekken plaatsgevonden met alle bovengenoemde partijen om te komen tot een gedragen plan waar ieder zijn of haar wensen en eisen in meer of mindere mate in terug kan vinden. Deze communicatie wordt voorgezet in verschillende werkgroepen:

- Klankbordgroep (bewoners en omgevingspartijen)
- Projectgroep (bevoegd gezag)

5.3 Projecten in de omgeving

Dekker voert regelmatig afstemmingsoverleg met de omgevingsmanagers van de projecten die een raakvlak met Willemspolder fase 1 vormen. In deze overleggen wordt kennis (over de milieueffecten) gedeeld, worden de projectgrenzen afgestemd en wordt gekeken naar kansen en risico's tussen de projecten onderling. De inzichten worden meegenomen in de m.e.r..

Dijkversterking Neder-Betuwe

De winterdijk in Neder-Betuwe gaat versterkt worden. Inmiddels is het plan proces gestart. Het volgende traject wordt versterkt:

Momenteel wordt er een verkenning uitgevoerd. Het waterschap heeft eveneens een NRD voor de MER opgesteld. In 2019 en 2020 wordt het plan verder uitgewerkt. In 2021 t/m 2024 staat de uitvoering gepland.

Gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten

De Provincie Gelderland, Gemeente Neder-Betuwe, Waterschap Rivierenland en Rijkswaterstaat willen het gebied rond veerstoep Ochten opnieuw inrichten. Hierdoor wordt het contact met de rivier de Waal vergroot en kan de lokale economie gestimuleerd worden. Het bevorderen van recreatie en toerisme, past ook binnen de visie van het programma Waalweelde. Vanuit deze beleidsdoelstellingen is er de overkoepelende ambitie om de ruimtelijke kwaliteit van het gebied versterken. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen een publiek en privaat deel.

In het publieke deel willen de samenwerkende partijen de uitstraling van het gebied opwaarderen en interessanter maken voor recreanten, waarbij de volgende onderdelen horen:

- Een basis recreatieve inrichting met bankjes, routekaarten voor fietsers, recreatievelden, een uitkijkpunt en (half-)verharde wandelpaden door het gebied.
- De aanleg van een strang en maaiveldverlaging in het kader van de KRW-opgave.
- De aanleg van een buitendijks hoogwatervrij terrein en parkeervoorzieningen om het private deel (zie hieronder) te faciliteren. Voor het hoogwatervrij terrein wordt onderzocht in welke mate deze tevens bij kan dragen aan de benodigde versterking van de dijk ter plaatse (de opgave van Waterschap Rivierenland).

Momenteel wordt onderzocht welke besluiten nodig zijn om de gebiedsontwikkeling mogelijk te maken. Daarmee wordt ook duidelijk in hoeverre de milieueffecten van de gebiedsontwikkeling opgenomen gaan worden in het MER voor de Willemspolder.

PROCEDURE SCHEMA

Procedure m.e.r.

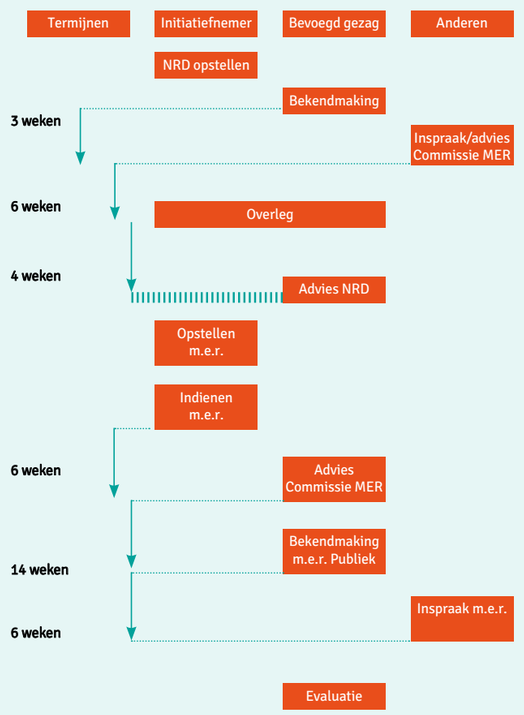

Art3. 3 Ontgrondingenwet

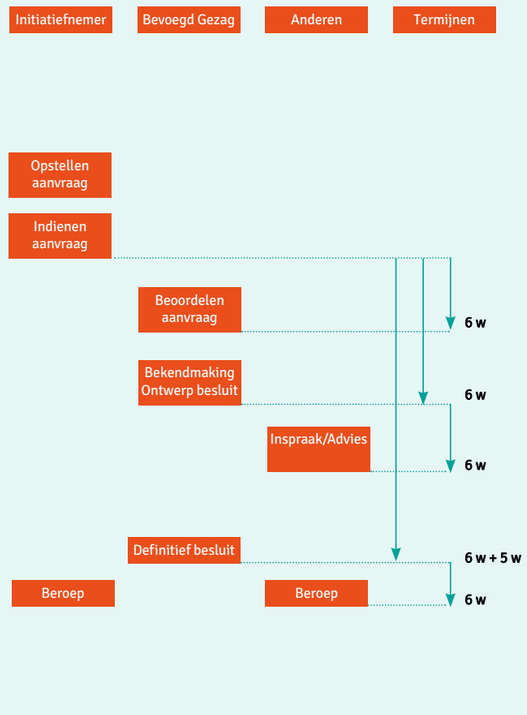

Bestemmingsplanprocedure nWRO

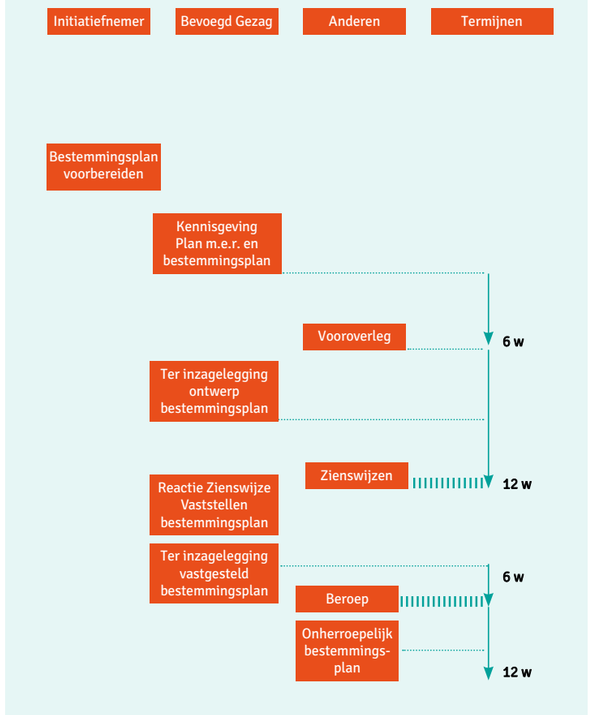

Waterwet procedure

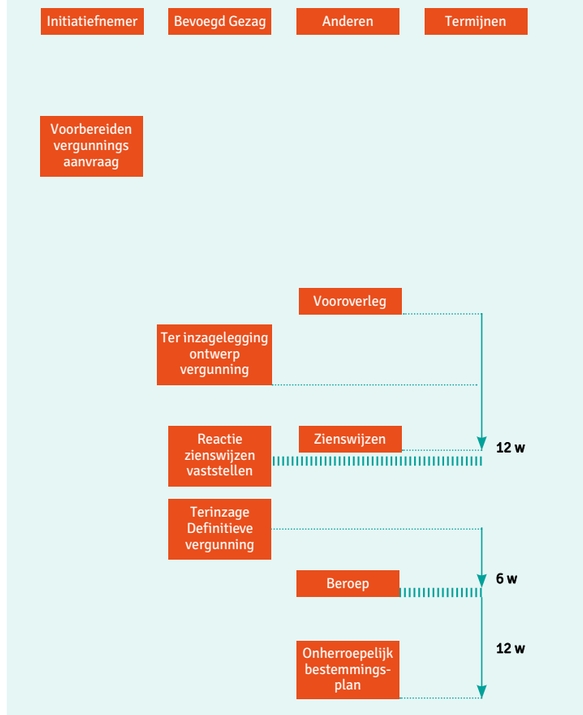

OUDE SITUATIE

NIEUWE SITUATIE

Dekker Groep
Waalbandijk 1
4053 JB IJzendoorn

+31 (0)344-579 999
info@dekkergroep.nl
dekkergroep.nl

grondstof voor ontwikkeling

Dekker